

Київський національний торговельно-економічний університет
Кафедра міжнародного менеджменту

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

**ЛОГІСТИЧНИЙ АУТСОРСИНГ У
ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «Спортмастер»**

Студента 2 курсу, групи??? ФМТП,
спеціальності 073
«Менеджмент»
спеціалізації «Менеджмент ЗЕД»

Чередник Д.С.

Чередник Діана Сергіївна

Підпис

Науковий керівник
доктор економічних наук,
професор

Мельник Т.М.

Підпис

Гарант освітньої
програми

Серова Л. П.

Підпис

Київ 2021

Анотація

Чередник Д.С. Логістичний аутсорсинг у зовнішньоекономічній діяльності підприємства (на матеріалах ТОВ "Спортмастер", м Київ).

Випускна кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра за спеціальністю спеціальності 073 «Менеджмент», спеціалізацією «Менеджмент ЗЕД». Київський національний торговельно-економічний університет, 2021.

Випускна кваліфікаційна робота представлена дослідженню механізму використання логістичного аутсорсингу у зовнішньоекономічній діяльності підприємства. У першому розділі роботи представлено результати оцінки фінансового стану ТОВ «Спортмастер», аналіз зовнішньоекономічної діяльності досліджуваного підприємства. Також надано характеристику практики використання логістичного аутсорсингу у діяльності ТОВ «Спортмастер».

У другому розділі роботи визначено напрями вдосконалення логістичної складової діяльності ТОВ «Спортмастер» та представлено комплексу заходів з підвищення ефективності логістичного аутсорсингу підприємств. Здійснено прогнозну оцінку запропонованих заходів

Ключові слова: аутсорсинг, логістика, управління, імпорт

Annotation

Cherednik D. Logistic outsourcing in the foreign economic activity of the enterprise (on the materials of "Sportmaster" LLC, Kyiv).

Final qualification paper for a master's degree in specialty "Management", specialization "FEA Management". Kyiv National University of Trade and Economics, 2021.

The final qualifying paper is presented to the study of the mechanism of using logistics outsourcing in the foreign economic activity of the enterprise. The first section presents the results of the assessment of the financial condition of LLC "Sportmaster", the analysis of foreign economic activity of the studied enterprise. It also describes the practice of using logistics outsourcing in the activities of LLC "Sportmaster".

The second section identifies areas for improvement of the logistics component of the activities of LLC "Sportmaster" and presents a set of measures to improve the efficiency of logistics outsourcing of enterprises. A forecast assessment of the proposed measures has been made

Key words: outsourcing, logistics, management, import

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ДОСЛІДЖЕННЯ МЕХАНІЗМУ ВИКОРИСТАННЯ ЛОГІСТИЧНОГО АУТСОРСИНГУ У ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «СПОРТМАСТЕР»	6
1.1. Оцінка фінансового стану ТОВ «Спортмастер»	6
1.2. Аналіз зовнішньоекономічної діяльності досліджуваного підприємства	12
1.3. Дослідження практики використання логістичного аутсорсингу у діяльності ТОВ «Спортмастер»	19
Висновки до розділу 1	26
РОЗДІЛ 2. НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЛОГІСТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «СПОРТМАСТЕР»	28
2.1. Напрями вдосконалення логістичної складової діяльності ТОВ «Спортмастер»	28
2.2. Розробка комплексу заходів з підвищення ефективності логістичного аутсорсингу підприємства	34
2.3. Прогнозна оцінка запропонованих заходів	40
Висновки до розділу 2	47
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	49
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	53
ДОДАТКИ	56

ВСТУП

Логістика сьогодні є однією зі сфер, у якій можуть формуватися конкурентні переваги підприємств-суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності. Ефективна координація вхідних та вихідних фінансових, матеріальних та інформаційних потоків з метою забезпечення інтересів суб'єкта господарської діяльності, що є метою логістичної функції підприємства, дозволяє йому оптимізувати обсяг витрат, що у свою чергу визначає його фінансові результати та конкурентні позиції. Це вказує на виключно роль логістичної складової у ринковому успіху підприємств.

Водночас, зважаючи на складність логістичної діяльності, одним з варіантів забезпечення її високої ефективності є аутсорсинг, тобто передача цієї функції на виконання третій стороні, для якої така діяльність є фаховою. Сьогодні значна кількість підприємств з метою уникнення витрат на придбання засобів логістичної інфраструктури та пошук висококваліфікованого персоналу обирає зазначений варіант, і його популярність у світі має тенденцію до зростання. Достатньо популярним логістичний аутсорсинг є також і в Україні, при чому українські компанії не лише здійснюють обслуговування вітчизняних підприємств, але й експортують свої послуги. З огляду на це вважаємо дослідження теоретичних засад використання логістичного аутсорсингу у діяльності підприємств-суб'єктів ЗЕД своєчасним та актуальним.

Логістичний аутсорсинг як сфера сучасного бізнесу доісджується у роботах таких вчених як: Н. О. Вернюк, І. М. Новак, Н. О. Петренко, К. В. Завгородній, О. В. Коровіна, І. В. Шаповалова, Н. Ю. Ляшок, А. В. Ганцура, О. І. Петренко, В. В. Суско, М. О. Соколов, Я. В. Колодка, О. Б. Телішевська, В. В. Овчарук, Р. З. Будинський, Ю. Л. Халахур. Проте подальшого дослідження вимагає, на наш погляд, питання використання логістичного аутсорсингу у діяльності підприємств-суб'єктів ЗЕД, що і обумовило вибір теми випускної кваліфікаційної роботи.

Метою випускної кваліфікаційної роботи є обґрунтування напрямків підвищення ефективності логістичного аутсорсингу ТОВ «Спортмастер». Для

досягнення цієї мети було виконано такі завдання:

- здійснено оцінку фінансового стану ТОВ «Спортмастер»;
- проведено аналіз зовнішньоекономічної діяльності досліджуваного підприємства;
- досліджено практику використання логістичного аутсорсингу у діяльності ТОВ «Спортмастер»;
- визначено напрями вдосконалення логістичної складової діяльності ТОВ «Спортмастер»;
- розроблено комплекс заходів з підвищення ефективності логістичного аутсорсингу підприємства;
- здійснено прогностичну оцінку запропонованих заходів.

Об'єктом випускної кваліфікаційної роботи є процес використання логістичного аутсорсингу у зовнішньоекономічній діяльності ТОВ «Спортмастер». Предмет роботи – теоретико-практичні аспекти логістичного аутсорсингу у зовнішньоекономічній діяльності підприємства.

Під час написання випускної кваліфікаційної роботи було використано такі методи як аналіз, синтез, порівняння, співставлення, узагальнення. Також застосовувалися методики оцінки фінансового стану підприємства, оцінки ефективності його зовнішньоекономічної діяльності, прогнозування.

Інформаційною базою роботи стали роботи вітчизняних та зарубіжних вчених у сфері розвитку логістики та аутсорсингу, а також дані, отримані на підприємстві.

Випускна кваліфікаційна робота складається зі вступу, двох розділів з висновками до них, висновків та пропозицій, списку використаних джерел.

РОЗДІЛ 1. ДОСЛІДЖЕННЯ МЕХАНІЗМУ ВИКОРИСТАННЯ ЛОГІСТИЧНОГО АУТСОРСИНГУ У ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «СПОРТМАСТЕР»

1.1. Оцінка фінансового стану ТОВ «Спортмастер»

Логістика сьогодні є важливим елементом діяльності будь-якого підприємства і, зокрема, тих компаній, які активно залучені у реалізацію зовнішньоекономічних операцій. З огляду на це, усе більша кількість підприємств концентрує свої зусилля на пошуку оптимальної моделі побудови системи логістичного забезпечення, яка б найбільшою мірою відповідала його вимогам.

Розглядаючи системи логістичного забезпечення, що можуть створюватися підприємствами, можна виділити два підходи: створення їх всередині підприємства (внутрішня система логістичного забезпечення) або передача функції логістичного забезпечення на аутсорсинг (зовнішня система логістичного забезпечення).

Внутрішня система логістичного забезпечення передбачає, що за управління усіма логістичними функціями відповідає відокремлений структурний підрозділ підприємства. При цьому усі склади, на яких зберігається продукція підприємства, а також транспорт, який використовується для доставки продукції, є його власністю. Зазвичай внутрішня система логістичного забезпечення використовується рідко, або ж створюється невеликими вузькоспеціалізованими компаніями.

Зовнішня система логістичного забезпечення передбачає, що усі функції, пов'язані з доставкою продукції, бере на себе стороння організація на основі договору з підприємством. Такий підхід досить часто використовується підприємствами, які не вважають за доцільне витратити кошти на формування власного відділу логістики.

Одним з підприємств, що використовує у своїй діяльності логістичний аутсорсинг, є ТОВ «Спортмастер» - підприємство, що спеціалізується на роздрібному продажу товарів для спорту та активного відпочинку. Перший

магазин мережі було відкрито у 1996 році, а на сьогодні обсяги діяльності компанії сягають 1,8 млрд. грн (табл. 1.1).

Таблиця 1.1.

Фінансові результати ТОВ «Спортмастер» у 2016 – 2020 рр., тис. грн.

Показник	2016	2017	2018	2019	2020	Абсолютне відхилення				Відносне відхилення			
						2017/ 2016	2018/ 2017	2019/ 2018	2020/ 2019	2017/ 2016	2018/ 2017	2019/ 2018	2020/ 2019
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	1786312	1960731	2042366	2316396	1864752	174419	81635	274030	-451644	1,10	1,04	1,13	0,81
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	995312	1075214	1138595	1242816	1040240	79902	63381	104221	-202576	1,08	1,06	1,09	0,84
Валовий прибуток/ збиток	791000	885517	903771	1073580	824512	94517	18254	169809	-249068	1,12	1,02	1,19	0,77
Інші операційні доходи	2081	3541	438	26731	5699	1460	-3103	26293	-21032	1,70	0,12	61,03	0,21
Адміністративні витрати	20061	21041	24023	31806	32417	980	2982	7783	611	1,05	1,14	1,32	1,02
Витрати на збут	342056	400214	422252	528215	455164	58158	22038	105963	-73051	1,17	1,06	1,25	0,86
Інші операційні витрати	19843	27691	25000	47470	58807	7848	-2691	22470	11337	1,40	0,90	1,90	1,24
Фінансовий результат від операційної діяльності	411121	440112	432934	492820	283823	28991	-7178	59886	-208997	1,07	0,98	1,14	0,58
Інші фінансові доходи	2003	3412	6964	9093	11472	1409	3552	2129	2379	1,70	2,04	1,31	1,26
Інші доходи	1324	1421	1229	845	1216	97	-192	-384	371	1,07	0,86	0,69	1,44
Фінансові витрати	20941	27631	35408	48524	73386	6690	7777	13116	24862	1,32	1,28	1,37	1,51
Інші витрати	2651	3001	3036	3379	1955	350	35	343	-1424	1,13	1,01	1,11	0,58
Фінансовий результат до оподаткування:	390856	414313	402683	450855	221170	23457	-11630	48172	-229685	1,06	0,97	1,12	0,49
Витрати (дохід) з податку на прибуток	71321	76512	74978	82325	39932	5191	-1534	7347	-42393	1,07	0,98	1,10	0,49
Чистий фінансовий результат	319535	337801	327705	368530	181238	18266	-10096	40825	-187292	1,06	0,97	1,12	0,49

Джерело: складено за даними додатку А

Як видно з представленої таблиці, після трьох років зростання обсягів діяльності у 2020 році, позначеному пандемією коронавірусу, відбулося зниження чистого доходу підприємства на 21%. Водночас рівень собівартості продукції зріс, що призвело до того, що валовий прибуток, отриманий ТОВ «Спортмастер» склав усього 77% від показника 2019 р.

Інші операційні доходи підприємства скоротилися у 5 разів та дорівнювали 5,7 млн. грн., у той час як адміністративні та інші операційні витрати

збільшилися. В умовах погіршення економічної ситуації підприємство вирішило скоротити маркетинговий бюджет, у результаті чого відповідні витрати зменшилися на 14%, втім їх обсяг залишився значним – у 2020 р. витрати на збут дорівнювали 455 млн. грн.

Загалом, операційна діяльність ТОВ «Спортмастер» була прибутковою протягом досліджуваного періоду (у 2020 р. прибуток підприємства дорівнював 282, 3 млн. грн), проте скорочення порівняно з попереднім роком склало 42%.

У 2020 році зросли інші та інші фінансові доходи підприємства, втім їх обсяг був істотно меншим за обсяг фінансових витрат. Як наслідок, фінансовий результат до оподаткування і, відповідно, чистий фінансовий результат порівняно з попереднім періодом зменшилися більше ніж у 2 рази. При цьому позитивним є те, що в умовах кризи досліджуване підприємство лишилося прибутковим, хоча і зменшило обсяги діяльності внаслідок введення карантинних обмежень.

Протягом усього досліджуваного періоду відбулося зростання вартості активів підприємства, пов'язане, у першу чергу, з розширенням торговельної мережі. Незначне збільшення вартості майнових ресурсів відбулося також у 2020 році, хоча приріст склав усього 7,8 млн. грн (1%).

Протягом усього досліджуваного періоду (у тому числі – у 2020 році) відбувалося збільшення вартості основних засобів, у той час як за іншими статтями необоротних активів відбулося зменшення обсягу. Як наслідок, у 2020 році їх обсяг скоротився на 4%. У оборотних активах у 2020 році відбулося зростання за такими елементами як гроші та їх еквіваленти, витрати майбутніх періодів та інші оборотні активи, що дозволило підприємству у кризовий рік збільшити обсяг обігових коштів на 3%.

У структурі активів ТОВ «Спортмастер» переважає оборотна група, що логічно, зважаючи на специфіку діяльності підприємства. Водночас необхідно відзначити, що обсяг запасів підприємства є помірним, так само як обсяг дебіторської заборгованості за продукцію, товари та послуги. Це вказує на виважену політику управління оборотними коштами у контексті мінімізації ризиків (табл. 1.2).

Таблиця 1.2.

Обсяги активів ТОВ «Спортмастер» у 2016-2020 рр., тис. грн.

Стаття балансу	На 31.12.					Абсолютне відхилення				Відносне відхилення			
	2016	2017	2018	2019	2020	2017/ 2016	2018/ 2017	2019/ 2018	2020/ 2019	2017/ 2016	2018/ 2017	2019/ 2018	2020/ 2019
Нематеріальні активи	5402	5954	7231	5620	2682	552	1277	-1611	-2938	1,10	1,21	0,78	0,48
Незавершені капітальні інвестиції	1005	1307	10945	20402	5455	302	9638	9457	-14947	1,30	8,37	1,86	0,27
Основні засоби	40321	44670	51355	73238	92706	4349	6685	21883	19468	1,11	1,15	1,43	1,27
Довгострокова дебіторська заборгованість	0	0	0	0	1508	0	0	0	1508	-	-	-	-
Відстрочені податкові активи	7043	9618	5496	7909	10642	2575	-4122	2413	2733	1,37	0,57	1,44	1,35
Інші необоротні активи	257631	243315	200327	405523	379280	-14316	-42988	205196	-26243	0,94	0,82	2,02	0,94
Усього необоротних активів	311402	304864	275354	512692	492273	-6538	-29510	237338	-20419	0,98	0,90	1,86	0,96
Запаси	308722	358911	486762	545490	479779	50189	127851	58728	-65711	1,16	1,36	1,12	0,88
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи послуги	20716	22955	28076	45376	22672	2239	5121	17300	-22704	1,11	1,22	1,62	0,50
Дебіторська заборгованість за розрахунками за виданими авансами	17643	24606	28772	23463	2388	6963	4166	-5309	-21075	1,39	1,17	0,82	0,10
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	0	0	7	7	12	0	7	0	5	-	-	1,00	1,71
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	0	41	517	1112	849	41	476	595	-263	-	12,61	2,15	0,76
Інша поточна дебіторська заборгованість	5412	9017	18703	27830	11620	3605	9686	9127	-16210	1,67	2,07	1,49	0,42
Гроші та їх еквіваленти	56401	92100	78622	188623	336132	35699	-13478	110001	147509	1,63	0,85	2,40	1,78
Витрати майбутніх періодів	0	436	395	1524	2577	436	-41	1129	1053	-	0,91	3,86	1,69
Інші оборотні активи	17632	12947	15589	18980	24639	-4685	2642	3391	5659	0,73	1,20	1,22	1,30
Усього оборотних активів	426526	521013	657443	852405	880668	94487	136430	194962	28263	1,22	1,26	1,30	1,03
Баланс	737928	825877	932797	1365097	1372941	87949	106920	432300	7844	1,12	1,13	1,46	1,01

Джерело: складено автором за даними додатку А

У структурі джерел фінансування досліджуваного підприємства переважає власний капітал, обсяги якого протягом останніх років постійно зростали (у 2020 році темп приросту склав 6%). Основним елементом власного капіталу, який також збільшувався протягом усього досліджуваного періоду. Окрім цього, необхідно відзначити, що у 2018 році відбулося також збільшення зареєстрованого капіталу з 59 тис. грн. до 5 млн. грн., втім порівняно з нерозподіленим прибутком обсяг статутного капіталу все ще є незначним.

Поряд з власними фінансовими ресурсами досліджуване підприємство також активно використовує довгострокові позикові кошти, обсяг яких збільшився у 2019 р., і у 2020 р. скоротився лише на 2%.

Окрім цього, у 2020 році підприємством було залучено короткостроковий кредит на суму 37 млн. грн., у той час як поточна кредиторська заборгованість за

розрахунками (за виключенням розрахунків за виданими авансами та з бюджетом) скоротилася (табл. 1.3).

Таблиця 1.3.

Обсяги пасивів ТОВ «Спортмастер» у 2016-2020 рр., тис. грн.

Стаття балансу	На 31.12.					Абсолютне відхилення				Відносне відхилення			
	2016	2017	2018	2019	2020	2017/2016	2018/2017	2019/2018	2020/2019	2017/2016	2018/2017	2019/2018	2020/2019
Зареєстрований капітал	59	59	5000	5000	5000	0	4941	0	0	1,00	84,75	1,00	1,00
Додатковий капітал	0	0	0	32	32	0	0	32	0	-	-	-	1,00
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	314965	376968	456371	668901	710139	62003	79403	212530	41238	1,20	1,21	1,47	1,06
Неоплачений капітал	0	0	-4941	0	0	0	-4941	4941	0	-	-	0,00	-
Усього власного капіталу	315024	377027	456430	673933	715171	62003	79403	217503	41238	1,20	1,21	1,48	1,06
Інші довгострокові зобов'язання	111241	140028	109392	325044	317940	28787	-30636	215652	-7104	1,26	0,78	2,97	0,98
Усього довгострокових зобов'язань і забезпечень	111241	140028	109392	325044	317940	28787	-30636	215652	-7104	1,26	0,78	2,97	0,98
Короткострокові кредити банків	0	0	0	0	37027	0	0	0	37027	-	-	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	98721	100782	99149	95552	89058	2061	-1633	-3597	-6494	1,02	0,98	0,96	0,93
Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	87642	84899	126161	120865	39106	-2743	41262	-5296	-81759	0,97	1,49	0,96	0,32
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	40321	44484	47211	44872	51819	4163	2727	-2339	6947	1,10	1,06	0,95	1,15
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками зі страхування	1763	2112	2130	2541	2426	349	18	411	-115	1,20	1,01	1,19	0,95
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з оплати праці	7643	8617	9263	10073	9471	974	646	810	-602	1,13	1,07	1,09	0,94
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	13241	14911	14082	13223	14442	1670	-829	-859	1219	1,13	0,94	0,94	1,09
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	0	0	4	0	45268	0	4	-4	45268	-	-	0,00	-
Поточні забезпечення	9118	8929	11511	13712	13232	-189	2582	2201	-480	0,98	1,29	1,19	0,96
Інші поточні зобов'язання	53214	44088	57464	65282	37981	-9126	13376	7818	-27301	0,83	1,30	1,14	0,58
Усього поточні зобов'язання і забезпечення	311663	308822	366975	366120	339830	-2841	58153	-855	-26290	0,99	1,19	1,00	0,93
Баланс	737928	825877	932797	1365097	1372941	87949	106920	432300	7844	1,12	1,13	1,46	1,01

Джерело: складено автором за даними додатку А

Загалом, переважання у структурі пасиву власного капіталу вказує на міцний фінансовий стан підприємства та наявність у нього передумов для подальшого розвитку.

На основі даних балансу підприємства нами було розраховано показники його ліквідності та платоспроможності (табл. 1.4). Усі показники ліквідності за останні 5 років істотно покращилися, що обумовлено у першу чергу зростанням обсягів найбільш ліквідних елементів активів, а також утриманням поточних зобов'язань на безпечному рівні. Зокрема, коефіцієнт покриття ТОВ «Спортмастер» збільшився з 1,37 до 2,59, коефіцієнт швидкої ліквідності – з 0,38 до 1,18, абсолютної ліквідності з 0,18 до 0,99. При цьому необхідно відзначити, що рівень абсолютної ліквідності є зависоким і вказує на можливість інвестування тимчасово вільних коштів для отримання додаткового доходу.

Таблиця 1.4.

**Показники ліквідності та платоспроможності ТОВ «Спортмастер» у
2016-2020 рр.**

Стаття балансу	На 31.12.					Абсолютне відхилення				Відносне відхилення			
	2016	2017	2018	2019	2020	2017/ 2016	2018/ 2017	2019/ 2018	2020/ 2019	2017/ 2016	2018/ 2017	2019/ 2018	2020/ 2019
Коефіцієнт покриття	1,37	1,69	1,79	2,33	2,59	0,32	0,10	0,54	0,26	1,23	1,06	1,30	1,11
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,38	0,52	0,47	0,84	1,18	0,15	-0,06	0,37	0,34	1,39	0,89	1,80	1,41
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,18	0,30	0,21	0,52	0,99	0,12	-0,08	0,30	0,47	1,65	0,72	2,40	1,92
Чистий оборотний капітал	11486 3	212191	290468	486285	540838	97328	78277	195817	54553	1,85	1,37	1,67	1,11
Коефіцієнт автономії	0,43	0,46	0,49	0,49	0,52	0,03	0,03	0,00	0,03	1,07	1,07	1,01	1,06
Коефіцієнт фінансування	1,34	1,19	1,04	1,03	0,92	-0,15	-0,15	-0,02	-0,11	0,89	0,88	0,98	0,90
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами	0,27	0,41	0,44	0,57	0,61	0,14	0,03	0,13	0,04	1,51	1,08	1,29	1,08
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,36	0,56	0,64	0,72	0,76	0,20	0,07	0,09	0,03	1,54	1,13	1,13	1,05

Джерело: розраховано автором за даними додатку А

Показник платоспроможності ТОВ «Спортмастер» за останні 5 років також мали тенденцію до зростання, що пов'язано зі збільшенням питомої ваги власного капіталу. У 2020 році коефіцієнт автономії був більшим за 0,5, що вказує на достатньо стабільний фінансовий стан. При цьому необхідно відзначити, що протягом попередніх років зазначений показник був максимально близьким до рекомендованого значення. Загалом, усі показники платоспроможності ТОВ «Спортмастер» мали позитивну динаміку, і, на наш погляд, саме фінансовий стан став одним з чинників того, що підприємство успішно пережило фінансову кризу.

З огляду на те, що підприємство швидко збільшувало обсяги майна та капіталу, за останні роки відбулося істотне погіршення показників рентабельності та ділової активності. Найбільш суттєвим їх падіння було, звичайно, у 2020 році, що було обумовлено зменшенням обсягів діяльності внаслідок коронакризи, втім і протягом попередніх років також спостерігалось істотне скорочення. Зокрема, рівень рентабельності активів зменшився за 4 роки з 9,43 до 0,13, власного капіталу – з 0,98 до 0,26, діяльності – з 0,17 до 0,10. Показники оборотності також зменшувалися на постійній основі, при чому зниження відбулося за усіма розрахованими нами показниками, втім найсуттєвішим воно було для власного капіталу та кредиторської

заборгованості (табл. 1.5).

Таблиця 1.5.

**Показники ділової активності та рентабельності ТОВ «Спортмастер»
у 2017-2020 рр.**

Стаття балансу	2017	2018	2019	2020	Абсолютне відхилення			Відносне відхилення		
					2018/ 2017	2019/ 2018	2020/ 2019	2018/ 2017	2019/ 2018	2020/ 2019
Коефіцієнт рентабельності активів	0,43	0,37	0,32	0,13	-0,06	-0,05	-0,19	0,86	0,86	0,41
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	0,98	0,79	0,65	0,26	-0,19	-0,13	-0,39	0,81	0,83	0,40
Коефіцієнт рентабельності діяльності	0,17	0,16	0,16	0,10	-0,01	0,00	-0,06	0,93	0,99	0,61
Коефіцієнт оборотності активів	2,51	2,32	2,02	1,36	-0,19	-0,31	-0,65	0,93	0,87	0,68
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	7,76	7,38	7,92	6,48	-0,39	0,54	-1,44	0,95	1,07	0,82
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	39,06	30,78	26,65	27,26	-8,28	-4,14	0,61	0,79	0,87	1,02
Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів	3,22	2,69	2,41	2,03	-0,53	-0,28	-0,38	0,84	0,89	0,84
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	3,11	2,73	2,20	1,50	-0,38	-0,53	-0,70	0,88	0,80	0,68
Строк погашення дебіторської заборгованості	9,22	11,69	13,51	13,21	2,48	1,82	-0,30	1,27	1,16	0,98
Строк погашення кредиторської заборгованості	46,37	48,81	45,47	55,58	2,44	-3,34	10,11	1,05	0,93	1,22

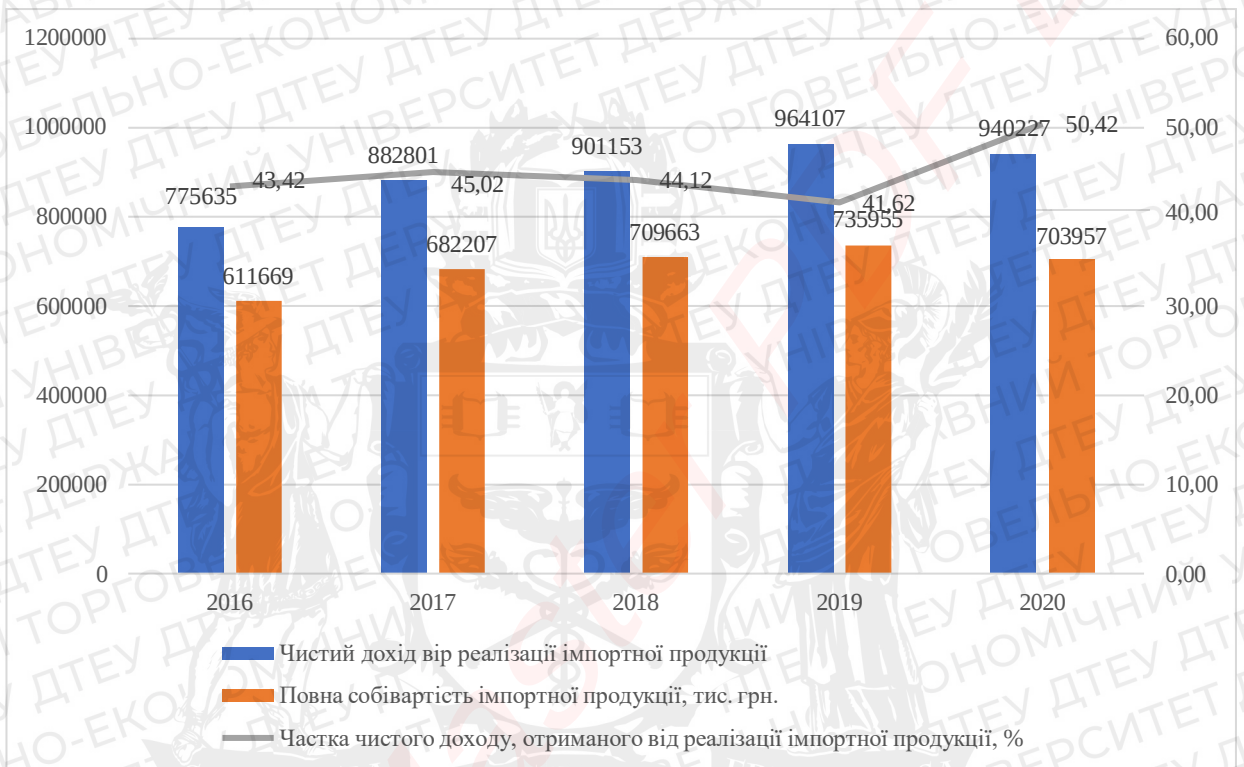
Джерело: розраховано автором за даними додатку А

Загалом, здійснений аналіз свідчить про те, що ТОВ «Спортмастер» є фінансово стійким прибутковим підприємством, основною проблемою якого є погіршення фінансових результатів в умовах коронакризи. Окрім цього підприємству доцільно звернути увагу на стратегію розвитку, оскільки потреба у ресурсах для фінансування розширення мережі зростає швидше за фінансові результати компанії.

1.2. Аналіз зовнішньоекономічної діяльності досліджуваного підприємства

Логістичне забезпечення відіграє важливу роль у функціонуванні ТОВ «Спортмастер», оскільки значна частина продукції, яку реалізує на ринку підприємство, є імпортною, і, відповідно, якість процесів координації матеріальних, фінансових та інформаційних потоків при здійсненні ЗЕЖ формує цінність підприємства торгівлі для клієнтів.

На нинішньому етапі реалізації імпортої продукції забезпечує підприємству майже половину усіх доходів, при чому у 2020 р. відбулося незначне зростання частки доходів від продажу іноземних товарів, що, на наш погляд, можна пояснити тим, що у період кризи споживачі обирали більш дорогі товари для спорту як одного з найбільш доступних типів дозвілля (рис. 1.1).

Рис. 1.1. Обсяги чистого доходу і витрат при імпорті, та частка доходів від реалізації імпортої продукції у структурі доходів ТОВ «Спортмастер» у 2016 – 2020 рр.

Джерело: складено автором на даних підприємства

Імпортна продукція, яка пропонується споживачам ТОВ «Спортмастер» постачається з усіх регіонів світу, хоча основним вектором постачання товарів є країни Азії, обсяг поставок з якої зростає протягом усього досліджуваного періоду за виключенням 2019 р. і склав у 2020 році 419,7 млн. грн.

Значними є також обсяги імпорту з Північної Америки (142,9 млн. грн. у 2020 році), хоча у 2020 році відбулося істотне скорочення поставок з цього регіону, однією з причин чого є висока база порівняння (у 2019 р. приріст склав 77%). Обсяги поставок з Європи (як Західної, так і Східної) є порівняно

незначними, зазвичай це капсульні колекції або колаборації, які відшиваються у незначних обсягах, а також ексклюзивні товари для відпочинку (табл. 1.6).

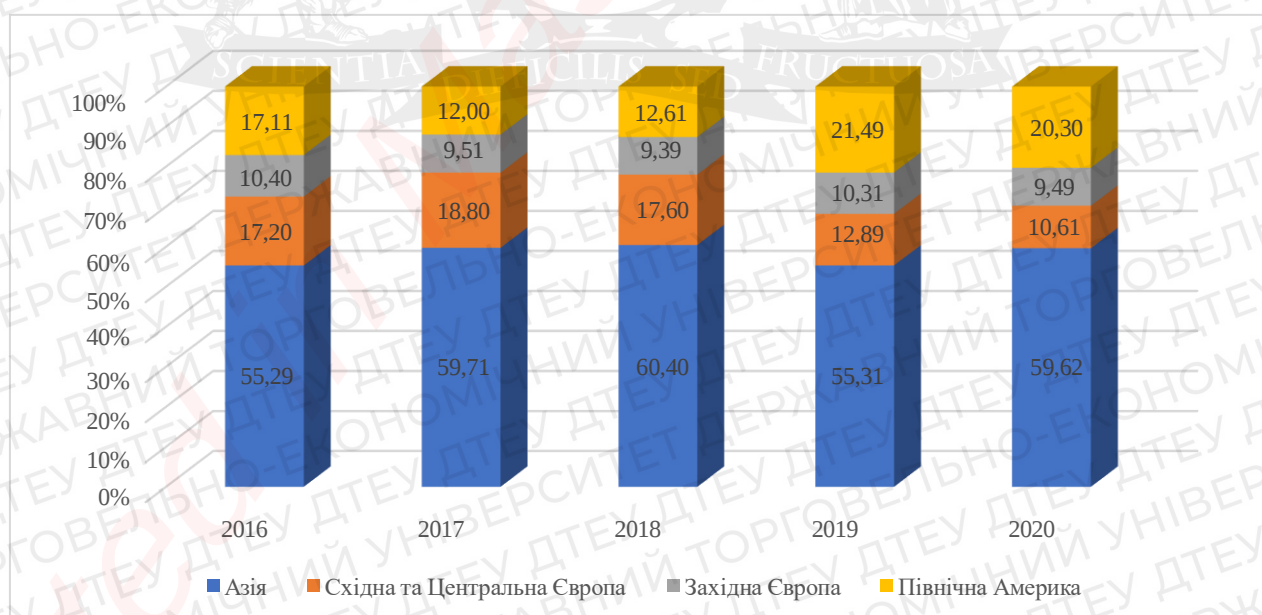
Таблиця 1.6.

Повна собівартість продукції, імпортованої ТОВ «Спортмастер» з різних регіонів у 2016 – 2020 рр., тис. грн.

Показник	2016	2017	2018	2019	2020	Абсолютне відхилення				Відносне відхилення			
						2017/ 2016	2018/ 2017	2019/ 2018	2020/ 2019	2017/ 2016	2018/ 2017	2019/ 2018	2020/ 2019
Азія	338209	407325	428631	407020	419733	69116	21305	-21610	12713	1,20	1,05	0,95	1,03
Східна та Центральна Європа	105203	128268	124903	94898	74672	23065	-3365	-30006	-20226	1,22	0,97	0,76	0,79
Західна Європа	63619	64880	66637	75874	66811	1261	1757	9237	-9062	1,02	1,03	1,14	0,88
Північна Америка	104638	81883	89493	158163	142898	-22755	7610	68670	-15265	0,78	1,09	1,77	0,90
Усього	611669	682207	709663	735955	703957	70538	27456	26292	-31998	1,12	1,04	1,04	0,96

Джерело: складено автором за даними, отриманими на підприємстві

Загалом, наразі 59,6% поставок у закупівельних цінах здійснюється із країн Азії, при чому частка цього регіону зростає з 55,29%, а у 2018 р. складала 60,4% всіх поставок. 20,3% імпорту походить з Північної Америки, 10,6% – зі Східної та Центральної Європи, 9,49% - з Західної Європи (рис. 1.2).

Рис. 1.2. Географічна структура імпорту ТОВ «Спортмастер» у 2016 – 2020 рр., %

Джерело: складено автором за даними, отриманими на підприємстві

Розглядаючи значення імпортової логістики у забезпечення попиту на продукцію різних товарних груп, зазначимо, що імпорт ТОВ «Спортмастер» є надзвичайно різноманітним за товарною ознакою. Підприємство імпортує з-за кордону одяг та взуття для спорту та активного відпочинку, товари для дітей, тренажери, товари для спортивних ігор (табл. 1.7)

Таблиця 1.7.

**Повна собівартість продукції, імпортованої ТОВ «Спортмастер» у
2016 – 2020 рр., у розрізі товарних груп, тис. грн.**

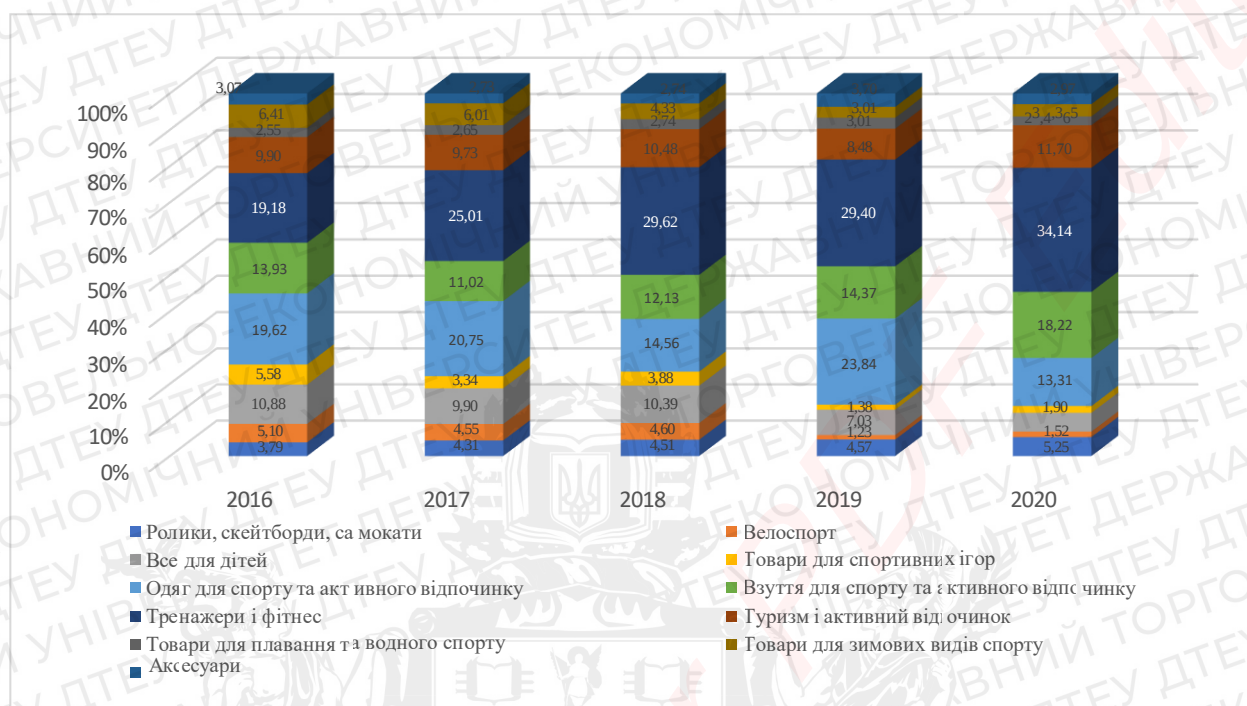
Показник	2016	2017	2018	2019	2020	Абсолютне відхилення				Відносне відхилення			
						2017/ 2016	2018/ 2017	2019/ 2018	2020/ 2019	2017/ 2016	2018/ 2017	2019/ 2018	2020/ 2019
Ролики, скейтборди, самокати	23165	29382	32031	33623	36943	6217	2648	1593	3319	1,27	1,09	1,05	1,10
Товари для велоспорту	31188	31023	32674	9069	10690	-165	1651	-23605	1620	0,99	1,05	0,28	1,18
Все для дітей	66557	67564	73719	51762	36471	1007	6154	-21956	-15291	1,02	1,09	0,70	0,70
Товари для спортивних ігор	34126	22820	27524	10176	13362	-11306	4704	-17348	3187	0,67	1,21	0,37	1,31
Одяг для спорту та активного відпочинку	120006	141542	103335	175417	93693	21536	-38207	72082	-81724	1,18	0,73	1,70	0,53
Взуття для спорту та активного відпочинку	85202	75171	86112	105737	128278	-10031	10941	19624	22541	0,88	1,15	1,23	1,21
Тренажери і фітнес	117294	170626	210211	216340	240364	53332	39585	6129	24024	1,45	1,23	1,03	1,11
Туризм і активний відпочинок	60568	66371	74363	62380	82375	5803	7991	-11982	19994	1,10	1,12	0,84	1,32
Товари для плавання та водного спорту	15594	18047	19476	22121	17292	2453	1429	2645	-4828	1,16	1,08	1,14	0,78
Товари для зимових видів спорту	39211	41016	30743	22121	23581	1805	-10273	-8622	1460	1,05	0,75	0,72	1,07
Аксесуари	18758	18644	19476	27208	20908	-114	832	7733	-6300	0,99	1,04	1,40	0,77
Усього	611669	682207	709663	735955	703957	70538	27456	26292	-31998	1,12	1,04	1,04	0,96

Джерело: складено автором за даними, отриманими на підприємстві

Як видно з представленої таблиці, у 2020 році за більшістю товарних груп мало місце зменшення обсягів імпорту, у той час як поставки продукції для зимових видів спорту (через сподівання на послаблення карантину у зимовий період), товарів для туризму та активного відпочинку (через недоступність інших видів мандрівок), тренажерів, товарів для спортивних ігор збільшилися.

Загалом, у вартісному вираженні наразі найбільшою у структурі імпорту є частка товарної групи «Тренажери», на яку припадає 34,14%, значною є також частка взуття та одягу для спорту та активного відпочинку (18,22 та 13,51%

відповідно (рис. 1.3).

**Рис. 1.3. Товарна структура імпорту
ТОВ «Спортмастер» у 2016 – 2020 рр., %**

Джерело: складено автором за даними підприємства

Здійснені розрахунки засвідчили, що нині імпорт ТОВ «Спортмастер» є досить ефективним, і жодного разу протягом досліджуваного періоду показник ефективності не був нижчим за 1,2 (табл. 1.8). При цьому необхідно відзначити, що у 2020 році відбулося зростання ефективності імпорту – підприємство підвищило ціни на продукцію, зменшивши при цьому видатки на маркетинг, а також на утримання торговельних площ (значна частина операцій здійснювалася онлайн).

У цілому, здійснені розрахунки свідчать, що здійснення імпортих операцій справляє безперечно позитивний вплив на діяльність ТОВ «Спортмастер», оскільки забезпечує підприємству можливість пропонувати споживачам різноманітну продукцію (за спрямування, ціною, якістю), що є передумовою ринкового успіху. Водночас підприємство має вигідні умови поставки продукції в Україні, що дозволяє йому утримувати середньоринкові ціни і при цьому забезпечувати достатньо високий рівень рентабельності.

Таблиця 1.8.

**Показники ефективності імпорту ТОВ «Спортмастер»
у 2016 – 2020 рр.**

Показник	2016	2017	2018	2019	2020	Абсолютне відхилення				Відносне відхилення			
						2017/ 2016	2018/ 2017	2019/ 2018	2020/ 2019	2017/ 2016	2018/ 2017	2019/ 2018	2020/ 2019
Розрахункова вартість імпортованої продукції у контрактних цінах, тис. грн	397043	444430	443222	476195	436534	47388	-1208	32973	-39662	1,12	1,00	1,07	0,92
Повна вартість імпортованої продукції, тис. грн., у тому числі	611669	682207	709663	735955	703957	70538	27456	26292	-31998	1,12	1,04	1,04	0,96
митні платежі, тис. грн.	140315	159699	163016	174411	170087	19384	3317	11394	-4324	1,14	1,02	1,07	0,98
Логістичні витрати ТОВ "Спортмастер", тис. грн.	74311	78077	103425	85349	97336	3766	25348	-18076	11987	1,05	1,32	0,83	1,14
Вартість імпортованої продукції у цінах реалізації, тис. грн.	775635	882801	901153	964107	940227	107167	18352	62954	-23881	1,14	1,02	1,07	0,98
Ефект імпорту, тис. грн.	163965	200595	191490	228152	236270	36629	-9104	36662	8118	1,22	0,95	1,19	1,04
Коефіцієнт ефективності імпорту	1,27	1,29	1,27	1,31	1,34	0,03	-0,02	0,04	0,03	1,02	0,98	1,03	1,02

Джерело: складено автором за даними, отриманими на підприємстві

Сьогодні важливу роль у діяльності ТОВ «Спортмастер» відіграє логістика, оскільки вона являє собою сукупність заходів щодо раціоналізації поточкових процесів у рамках організації з позиції формування єдиного матеріалопровідного ланцюга, інтеграція окремих частин якого здійснюється на технічному, технологічному, економічному, методологічному рівнях, а мінімізація витрат часу і ресурсів досягається шляхом оптимізації наскрізного управління матеріальними, інформаційними та фінансовими потоками.

Логістичне забезпечення діяльності ТОВ «Спортмастер» спрямоване на досягнення стратегічних і тактичних цілей розвитку підприємства. Конкретні цілі логістики для компанії, яка, як було зазначено вище, активно залучена у міжнародну діяльність, полягають у забезпеченні більш ефективної координації роботи окремих підрозділів; зменшенні кількості порушень загального циклу виробництва через непогодженість дій окремих функціональних підрозділів; посиленні конструктивної взаємодії між функціональними підрозділами; скороченні загального циклу виробництва продукції й часу, необхідного для постачання його споживачам; зростанні надійності виконання договірних

зобов'язань перед постачальниками й споживачами продукції; посиленні надійності й тривалості партнерських зв'язків.

Загалом, можна констатувати, що зовнішньоекономічна діяльність досліджуваного підприємства справляє позитивний вплив на діяльність підприємства та рівень його конкурентоспроможності, оскільки можливість придбати в одному місці продукцію з усіх кінців світу робить це підприємство надзвичайно привабливим для покупців.

Окрім цього, у процесі здійснення ЗЕД фахівці ТОВ «Спортмастер» звертають значну увагу на світові тенденції, на уподобання клієнтів як в Україні, так і за кордоном (оскільки досить часто в Україні популярні новинки з'являються пізніше ніж в розвинутих країнах, і, відповідно, здійснюючи моніторинг закордонних ринків компанія отримує можливість передбачати зміни попиту.

Також позитивно на ефективність ЗЕД впливає продумана асортиментна політика ТОВ «Спортмастер» - у магазині можна знайти однакову за функціональним призначенням продукцію у різних цінових категоріях, при цьому підприємство по можливості орієнтується на те, щоб товари, які опиняються на полицях, були найкращої якості з-поміж усіх, які представлені у певному ціновому діапазоні.

Необхідно відзначити, що ТОВ «Спортмастер» цінує свою репутацію, таким чином за умови виявлення бракованої продукції вона одразу зникає з полиць та повертається постачальнику. Можливість повернення товарів за умови їх неналежної якості є обов'язковим елементом усіх угод, які підписуються досліджуваним підприємством з зарубіжними контрагентами.

Карантинні обмеження вплинули на можливість підприємства поповнювати асортимент, втім підприємство все-таки знайшло можливість збільшити імпорт тих товарів, які були найбільш затребуваними під час перебування населення вдома. Це дозволило компанії отримати прибутки навіть у вкрай складних умовах, а також позитивно вплинуло на її імідж.

На нашу думку, протягом наступних років обсяги зовнішньоекономічної

діяльності ТОВ «Спортмастер» будуть збільшуватися, і команда проекту «Спортмастер» логістичної компанії також істотно ростиме, забезпечуючи оперативність поставки іноземних товарів у магазини мережі.

1.3. Дослідження практики використання логістичного аутсорсингу у діяльності ТОВ «Спортмастер»

Логістичний аутсорсинг ТОВ «Спортмастер» використовує з моменту заснування, коли підприємство мало єдиний магазин. Зі збільшенням обсяги діяльності компанія кілька разів обговорювала можливість переходу до забезпечення логістики власними силами, проте такий проект вимагав значних інвестицій, і його не було організовано.

Окрім того, зі збільшенням обсягів діяльності компанія «Заммлер», яка забезпечує логістичний супровід діяльності ТОВ «Спортмастер», перевела підприємство у статус VIP-клієнта: тарифи на послуги часто є надзвичайно надійними. Окрім цього, ТОВ «Спортмастер» повністю захищений від ризиків розголошення комерційної інформації, оскільки працівники, які ведуть логістику цього підприємства, не зайняті на інших проектах. Таким чином, фактично підприємство отримує увесь спектр логістичних послуг, які йому необхідні, на умовах, близьких до самостійної організації логістичної функції, втім відповідальність за результат у цьому випадку несе логістична компанія.

Значна увага ТОВ «Спортмастер» до логістичного забезпечення визначається його роллю у набутті конкурентних переваг: дані статистики свідчать, що нині має місце укрупнення ринку, і кількість підприємств, які забезпечують потреби населення щороку зменшується. Таким чином спроможність охопити обраний сегмент ринку, запропонувати клієнтам не лише спортивні товари, але й товари суміжного призначення, визначає успіх компанії на ринку.

У цілому, можна стверджувати, що умови, у яких функціонує ТОВ «Спортмастер» є достатньо складними, і логістичний аутсорсинг є одним з інструментів, які дозволяють досліджуваній компанії адаптуватися до вимог

ринку та покращити якість обслуговування відповідно до вимог споживачів.

Серед основних переваг логістичного аутсорсингу для ТОВ «Спортмастер» є те, що скорочується ризик зазначеній сфері безпосередньо для підприємства. Звернення до третьої сторони та передача їй логістичних функцій знижує рівень невизначеності для підприємства, оскільки спеціалізовані компанії зазвичай істотно краще розуміють ринок логістичних послуг і своїми діями можуть оптимізувати логістику клієнта. Окрім цього, у випадку невиконання вчасно поставленої логістичної задачі, ТОВ «Спортмастер» має право застосувати штрафні санкції, що є також фактором підвищення економічної ефективності логістичного процесу. Водночас, зі слів працівників компанії, подібне не відбувалося жодного разу.

Наступною важливою перевагою логістичного аутсорсингу для ТОВ «Спортмастер» є уникнення створення на підприємстві логістичної інфраструктури, і використання матеріально-технічної бази третьої сторони для обслуговування функціонування системи закупівлі, зберігання, обробки, постачання та транспортування матеріального потоку підприємства з усіма необхідними процедурами до споживача. Логістичне забезпечення підприємства може бути ефективним за умов логістизації кожної ланки ланцюга руху товарів від виробника сировини через виробництво готової продукції, а від нього до кінцевого споживача. Зазначене свідчить про те, що найбільш вигідним для підприємства підходом буде комплексна передача функцій логістики третій стороні.

ТОВ «Спортмастер» не має власних складів поза магазинами, а у підсобних приміщеннях конкретної торговельної точки розміщується лише передана їй на реалізацію продукція. Нові товарні одиниці постачаються у магазини за графіком, 2 рази на тиждень, при цьому товар привозиться промаркерованим (інформація про нього попередньо внесена до бази логістичної компанії), і на місця представник логістичної компанії разом з адміністратором магазину вносять відповідну інформацію у базу шляхом сканування штрих-кодів. Таким чином, забезпечується подвійний контроль за місцем знаходження усієї

продукції. Окрім цього, виконання функції внесення у базу магазину інформації представником логістичної компанії повністю звільняє ТОВ «Спортмастер» від виконання будь-яких логістичних функцій.

Загальною метою логістичного аутсорсингу є найефективніше використання ресурсів в існуючих на даний час умовах господарювання. Одним з основних завдань логістичного аутсорсингу ТОВ «Спортмастер» є, таким чином, створення таких умов господарської діяльності, які, з одного боку, сприяли б підвищенню результативності його господарської діяльності і реалізації його економічних інтересів, а з другого – забезпечували б умови для задоволення потреб клієнтів.

Однією з причин передачі логістичної функції ТОВ «Спортмастер» на аутсорсинг є ефективне використання всіх видів ресурсів, насамперед таких як, матеріальні, фінансові, інформаційні, трудові, енергетичні, що забезпечується технологією мінімізації їх витрачання в процесі споживання без погіршення якісних характеристик послуг. Зазначене можливе лише за умова використання логістичним провайдером науково обґрунтованого підходу, який враховує сучасні підходи до управління процесами на підприємстві, а також специфіку галузі, де зазначене підприємство працює.

На користь останнього свідчить тривалий досвід співпраці ТОВ «Спортмастер» з логістичним провайдером, збільшення пакету логістичного аутсорсингу поступово – зі зростанням обсягів діяльності зростали також і обсяги функцій, які передавалися на аутсорсинг. Хоча необхідно відзначити, що саме поступовість розширення співпраці є однією з загроз для досліджуваного підприємства: при збільшенні обсягів діяльності за самостійного виконання логістичної функції підприємство мало б можливість певний час не збільшувати витрати, покладаючи обов'язки їх виконання на існуючих працівників. Провайдер логістичних послуг не має схильності до економії, таким чином будь які нововведення супроводжуються істотним зростанням вартості логістики для ТОВ «Спортмастер».

Третім завданням логістичного аутсорсингу, що на нашу думку є

найголовнішим, є його адаптивність, тобто спрямованість на реалізацію цільової функції управління в різних (правових, економічних, політичних, соціальних) умовах господарювання. Логістичний аутсорсинг використовується ТОВ «Спортмастер» для усіх напрямків логістики. Вхідна логістика пов'язана із доставкою товарів від виробника (або посередника) до складу логістичного підприємства, і потім – до магазинів компанії. Вихідна логістика являє собою процес доставки продукції від підприємства до споживача, і протягом останніх років відіграє усі більше значення у діяльності підприємств торгівлі. Особливо значення вихідної логістики підвищилося в умовах карантину, коли частка онлайн замовлень істотно збільшилася.

Розглядаючи вхідну логістику, зауважимо, що вона наразі є надзвичайно розгалуженою. Здійснений у попередньому параграфі аналіз зовнішньоекономічної діяльності засвідчив існування зовнішньоторговельних відносин з більшістю регіонів світу. При цьому при укладанні нових угод представники логістичної компанії зазвичай беруть участь у переговорах та обговорюють з партнерами опції поставки: на розгляд керівництву ТОВ «Спортмастер» зазвичай пропонуються кілька варіантів на різних умовах, після чого компанія обирає для себе оптимальний.

Поставки продукції з-за кордону здійснюються таким чином на різних умовах Інкотермс, і вибір конкретних умов відбувається для кожного конкретного постачальника. Водночас усі ризики, пов'язані з пошкодженням продукції, несе або постачальник (якщо обрано такий базис поставки⁰), або логістична компанія. Таким чином, використання логістичного аутсорсингу можна вважати також інструментом страхування зовнішньоторговельних ризиків.

Окремо необхідно відзначити, що використання логістичного аутсорсера дозволяє підприємству зменшити ризики затримки товарів на митниці – фахівці підрядника мають налагоджені зв'язки і, відповідно, ризики за умови, що митне оформлення здійснюють вони, є меншими. Також за умови оформлення усієї супровідної документації працівниками аутсорсера, відповідальність за некоректне заповнення ТОВ «Спортмастер» не несе, що є додатковим

аргументом на користь такого формату логістичного забезпечення. Усі платежі до бюджету також сплачуються аутсорсинговою компанією вчасно (оскільки підприємство постійно звітує ТОВ «Спортмастер» про виконану роботу і прострочені платежі є вкрай небажаними), що зменшує вірогідність порушення досліджуванім підприємством платіжної дисципліни.

Таким чином, можна говорити про те, що передача функції вхідної логістики на аутсорсинг справляє позитивний вплив на діяльність ТОВ «Спортмастер».

Що стосується вихідної логістики, необхідно відзначити таке. Сьогодні ТОВ «Спортмастер» здебільшого здійснює доставку продукції на адресу, вказану клієнтами, при чому споживач може як самостійно обрати товари, які він бажає отримати, оплативши їх в магазині, так і попросити привезти кілька розмірів/моделей продукції і на місці обрати ту, яка найбільшою мірою йому підходить, заплативши лише за неї. Втім одним з резервів є за замовленням клієнта забезпечення функції віддаленого повернення продукції.

Зі збільшенням кількості підприємств мережі ТОВ «Спортмастер» та розширенням географії діяльності одним з важливих векторів розвитку логістичної функції стало саме забезпечення доставки продукції до споживачів, таким чином логістичній компанії довелося шукати представників з власним транспортом у містах розміщення магазинів мережі для забезпечення якісного виконання функції доставки. Зазначене збільшило вартість логістичної функції для ТОВ «Спортмастер», проте у більшості регіонів підвищило обсяги збуту. У цілому, таке нововведення позитивно позначилося на діяльності досліджуваної компанії. Система логістичного забезпечення діяльності ТОВ «Спортмастер» з використанням логістичного аутсорсингу представлена на рис. 1.4.

З огляду на те, що надалі клієнтоорієнтована логістика буде усе активніше розвиватися, при чому не лише її транспортна складова, а також обслуговування інформаційних і фінансових потоків – саме у цих сферах наразі ТОВ «Спортмастер» спільно з логістичним партнером має шукати шляхи вдосконалення.

Підписання зовнішньоторговельної угоди з новим постачальником:

- логістична компанія бере участь у переговорах;
- на розгляд керівництва ТОВ «Спортмастер» пропонується кілька варіантів доставки продукції;
- логістична компанія здійснює оформлення усіх документів, оплату платежів, спільно з фінансовою службою ТОВ «Спортмастер» контролює оплату;

Зберігання імпортованої продукції та поставка у магазини:

- централізоване зберігання товарів після поставки здійснюється на складі логістичного підприємства;
- на складі кожен товар маркується штрихкодом та вноситься до бази;
- відповідно до замовлень формуються партії для відвантаження до різних магазинів;
- доставка до магазинів здійснюється 2 рази на тиждень;
- у магазині передачу продукції забезпечує представник логістичної компанії та адміністратор магазину;
- під час доставки представник логістичної компанії забирає продукцію, яка з визначених у контракті причин має бути повернута виробнику та самостійно організовує цей процес. Якщо повернення відбувається з причин, не прописаних у контракті, логістична компанія виконує функцію після отримання ТОВ «Спортмастер» згоди від виробника прийняти товар.

Вихідна логістика:

- доставки замовлень клієнтам здійснюються на транспорті логістичної компанії з символікою ТОВ «Спортмастер»;
- є різні опції оставки, у тому числі доставка з приміркою;
- для онлайн оплати при отриманні логістична компанія використовує власні термінали;
- переміщення товарів між торговими точками в рамках одного міста здійснюється операторами доставки, між різними містами – два рази на тиждень за графіком поставок у магазини.

Система контролю:

- надання звітів на тижневій, місячній та квартальній основі;
- проведення піврічних стратегічних сесій;
- участь представників ТОВ «Спортмастер» у відборі персоналу для роботи у їх проєкті.

**Рис. 1.4. Алгоритм використання логістичного аутсорсингу
ТОВ «Спортмастер»**

Джерело: складено автором

Наразі ІТ-послуги підприємству надає інший аутсорсер, і, на наш погляд, зазначене, є проблемою для досліджуваної компанії, оскільки оптимальним буде

варіант, коли усі потоки будуть контролюватися з одного центру. Це дозволить уникнути певних дублювань функціоналу різних підрядників (що оптимізує витрати підприємства), а також дозволить швидше імплементувати нововведення.

Вектор розвитку вихідної логістики є надзвичайно важливим для ТОВ «Спортмастер», оскільки сьогодні взаємодія зі споживачами є чинником конкурентоспроможності вітчизняних підприємств торгівлі - в умовах подібності асортименту та відносної рівності цін на продукцію саме додаткові послуги обумовлюють вибір споживачами того чи іншого підприємства торгівлі.

Таким чином, для підвищення конкурентного статусу ТОВ «Спортмастер», і особливо в умовах динамічного розвитку електронної комерції, пов'язаного у тому числі з пандемією, досліджуваному підприємству необхідно синхронізувати безпосередню доставку клієнтам обраної продукції, а також забезпечення зручних умов оплати як самих товарів, так і їх доставки, а також додаткових сервісів (обмін, понаднормове зберігання, доставка на подарунок). Окрім цього, необхідно відзначити, що сьогодні недостатньо керованими є інформаційні потоки на підприємстві. При цьому мова йде у першу чергу про надання споживачам інформації про товари, а також їх відстежування під час замовлення. Це пов'язано з проблемою, про яку мова йшла вище – різні провайдери ІТ та логістичних послуг. Вихідні інформаційні потоки є однією з ключових форм впливу ТОВ «Спортмастер» на покупців, що робить їх невід'ємною частиною систем логістичного забезпечення.

На наш погляд, для підприємств, залучених у зовнішньоекономічну діяльність, функціонування яких пов'язане з переміщенням товарів кордонів, митним оформленням, зберіганням продукції на складах, логістичний аутсорсинг є ефективним інструментом підвищення ефективності діяльності. Попри те, що вартість звернення до спеціалізованої компанії є для ТОВ «Спортмастер» вищою порівняно з транспортуванням товарів власними силами, знання та навички фахівців, які також є частиною сервісів, які надаються аутсорсером, сприятимуть імплементції у бізнес-процеси сучасних практик, які дозволять скоротити видатки у перспективі.

Висновки до розділу 1

ТОВ «Спортмастер» є фінансово стійким прибутковим підприємством, основною проблемою якого є погіршення фінансових результатів в умовах коронакризи. Окрім цього підприємству доцільно звернути увагу на стратегію розвитку, оскільки потреба у ресурсах для фінансування розширення мережі зростає швидше за фінансові результати компанії.

На нинішньому етапі реалізації імпортової продукції забезпечує підприємству майже половину усіх доходів, при чому у 2020 р. відбулося незначне зростання частки доходів від продажу іноземних товарів. Наразі 59,6% поставок у закупівельних цінах здійснюється із країн Азії, при чому частка цього регіону зросла з 55,29%, а у 2018 р. складала 60,4% всіх поставок. 20,3% імпорту походить з Північної Америки, 10,6% – зі Східної та Центральної Європи, 9,49% - з Західної Європи. Підприємство імпортує з-за кордону одяг та взуття для спорту та активного відпочинку, товари для дітей, тренажери, товари для спортивних ігор.

Здійснені розрахунки засвідчили, що нині імпорт ТОВ «Спортмастер» є досить ефективним, і жодного разу протягом досліджуваного періоду показник ефективності не був нижчим за 1,2. Здійснення імпортних операцій справляє безперечно позитивний вплив на діяльність ТОВ «Спортмастер», оскільки забезпечує підприємству можливість пропонувати споживачам різноманітну продукцію (за спрямування, ціною, якістю), що є передумовою ринкового успіху. Водночас підприємство має вигідні умови поставки продукції в Україні, що дозволяє йому утримувати середньоринкові ціни і при цьому забезпечувати достатньо високий рівень рентабельності.

Логістичний аутсорсинг ТОВ «Спортмастер» використовує з моменту заснування, коли підприємство мало єдиний магазин. Зі збільшенням обсяги діяльності компанія кілька разів обговорювала можливість переходу до забезпечення логістики власними силами, проте такий проект вимагав значних інвестицій, і його не було організовано.

Логістичний аутсорсинг використовується ТОВ «Спортмастер» для усіх напрямків логістики. Вхідна логістика пов'язана із доставкою товарів від виробника (або посередника) до складу логістичного підприємства, і потім – до магазинів компанії. Вихідна логістика являє собою процес доставки продукції від підприємства до споживача, і протягом останніх років відіграє усі більше значення у діяльності підприємств торгівлі. При укладанні нових угод представники логістичної компанії зазвичай беруть участь у переговорах та обговорюють з партнерами опції поставки: на розгляд керівництву ТОВ «Спортмастер» зазвичай пропонуються кілька варіантів на різних умовах, після чого компанія обирає для себе оптимальний.

Що стосується вихідної логістики, то сьогодні ТОВ «Спортмастер» здебільшого здійснює доставку продукції споживачам. Для підвищення конкурентного статусу ТОВ «Спортмастер», і особливо в умовах динамічного розвитку електронної комерції, пов'язаного у тому числі з пандемією, досліджуваному підприємству необхідно синхронізувати безпосередню доставку клієнтам обраної продукції, а також забезпечення зручних умов оплати як самих товарів, так і їх доставки, а також додаткових сервісів (обмін, понаднормове зберігання, доставка на подарунок).

РОЗДІЛ 2. НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЛОГІСТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ

ТОВ «СПОРТМАСТЕР»

2.1. Напрями вдосконалення логістичної складової діяльності

ТОВ «Спортмастер»

ТОВ "Спортмастер" наразі знаходиться в складних економічних умовах, обумовлених погіршенням економічної ситуації та одночасною інтенсифікацією конкурентної боротьби. У такій ситуації важливого значення для підприємства набуває оптимізація витрат, а також розширення сервісів для споживачів, чому сприятиме вдосконалення системи логістичного забезпечення.

Наразі резерви вдосконалення логістичної складової підприємства пов'язані у першу чергу з вихідною логістикою, оскільки забезпечення потреб споживачів набуває виключного значення для торговельних підприємств. Водночас вдосконалення вихідної логістики дасть досліджуваному підприємству можливість підвищити ефективність міжнародної економічної діяльності. Це пов'язано з тим, що сучасні платформи надають можливість відслідковувати інтерес споживачів до тих чи інших товарів, таким чином аналіз відвідувань сайту дасть підприємству можливість оптимізувати структуру його імпортних операцій.

Важливим також є порівняння тенденцій онлайн та офлайн покупок: на основі такого аналізу підприємство зможе отримати інформацію, яка продукція не може продаватися онлайн (і їй, відповідно, треба буде виділити достатньо місця у офлайн магазинах як єдиному майданчику для продажів), яка продається здебільшого онлайн (відповідно, торговельні площі на неї можна скоротити), яка продукція взагалі не користується попитом тощо. Зазначене дасть підприємству можливість оптимізувати структуру імпорту, а також вдосконалити політику мерчандайзингу. Окрім цього, аналіз пошукових запитів клієнтів на сайті магазину дозволить виявити, на які товари, які ще не представлені в асортименту мережі, існує попит. Таким чином компанія матиме бачення напрямків розширення імпорту та вдосконалення асортиментного ряду.

Для досягнення окреслених вище переваг підприємству все ж необхідно вдосконалити функціонування Інтернет-магазину, який все ще працює недосконало, при цьому саме у цій сфері ТОВ "Спортмастер" доцільно формувати конкурентні переваги. Підприємство має забезпечити максимальний рівень зручності для клієнта, пропонуючи йому різні опції для здійснення доставки. Попри те, що безпосередньо ця сфера не стосується імпорту, збут придбаної продукції – це той фактор, який у значній мірі впливає на ефективність імпорتنих операцій, з огляду на це вважаємо, що впровадження нововведень у сфері збуту сприятиме у тому числі підвищенню ефективності ЗЕД підприємства.

У першу чергу, доцільно оптимізувати систему замовлення продукції через сайт підприємства, що дозволить покупцям чітко розуміти, який саме товар і за якою ціною він може придбати, а також, якщо мова йде про одяг, чітко визначити, який розмір доцільно обрати. Наразі недоліком системи вихідної логістики є те, що база даних Інтернет-магазину лише раз на день синхронізується з базою даних магазинів та логістичної компанії. Таким чином, покупець може замовити продукцію, якої по факту немає на складі.

Для вирішення цієї проблеми доцільно підвищити частоту синхронізації до одного разу на годину, що дозволить уникнути проблем невідповідності фактичного асортименту представленому на сайті. Втім зазначене можна реалізувати більш ефективно, якщо функція ІТ буде передана на аутсорсинг логістичній компанії.

Розглядаючи опції доставки, то на наш погляд, їх має бути дві: звичайна доставка у заздалегідь обговорений з клієнтом час, а також експрес-доставка, яка оплачується за вищим тарифом. Надання покупцям можливості отримати продукцію у максимально швидкі строки дозволить досліджуваному підприємству отримати переваги перед іншими магазинами.

Для зручності клієнтів ТОВ "Спортмастер" доцільно впровадити також систему трекінгу статусу замовлення, тобто кожен клієнт повинен мати можливість оперативно отримати інформацію стосовно того, чи сформовано його

замовлення і як швидко воно буде доставлене. Наразі відсутність можливості перевіряти статус замовлення є однією з найбільш поширених скарг від споживачів.

Ще одним напрямом вдосконалення логістичного обслуговування клієнтів ТОВ "Спортмастер" має стати надання додаткових послуг, зокрема святкова упаковка продукції, доставка за попереднім узгодженням з отримувачем, додавання привітальної записки тощо. Наразі такі послуги аутсорсинговою компанією не надаються, втім як свідчить практика інших підприємств торгівлі, подібний сервіс користується попитом серед клієнтів (особливо сьогодні, коли особисто привітати іншу особу з важливою датою може бути важко, а відправити подарунок безпосередньо отримувачу - гарна альтернативна опція).

Окремим напрямом вдосконалення логістичного забезпечення ТОВ "Спортмастер" має стати забезпечення оперативних зв'язків між різними підприємствами торгівлі, розміщеними в регіоні. Система управління запасами має дозволяти працівникам різних магазинів мережі отримувати інформацію про наявність того чи іншого товару на складі партнерів: це допоможе або вчасно зробити перерозподіл запасів, або ж зорієнтувати покупця, до якого підприємства йому краще звернутися.

На наш погляд, вдосконалення систем логістичного забезпечення ТОВ «Спортмастер» має бути націлене на одночасне досягнення двох цілей:

- оптимізація втрат на вхідну логістику, тобто їх зменшення у тих сферах, де це не приведе до погіршення якості обслуговування клієнтів, та збільшення за тими напрямками, які безпосередньо визначають прихильність клієнтів;
- розширення переліку послуг у сфері вихідної логістики, за умови якщо такі послуги можуть підвищити якість обслуговування клієнтів.

Фокусування на потребах клієнтів є надзвичайно важливим для ТОВ "Спортмастер" на нинішньому етапі. Споживачі звертають усе більше уваги на ті підприємства, звернення до яких може з найкращим балансом ціни та якості задовольнити усі їх потреби. Таким чином будь-які вдосконалення системи логістичного забезпечення ТОВ "Спортмастер" доцільно здійснювати лише за

умови, що їх реалізація у результаті дозволить досягнути цієї мети.

Окремим напрямом вдосконалення системи логістичного забезпечення ТОВ "Спортмастер" має стати перехід підприємства до більш сучасних систем управління запасами. До напрямів оптимізації логістичного забезпечення ТОВ "Спортмастер" належить також автоматизація роботи кожного з магазинів. При цьому система управління магазином має бути інтегрована із системами вхідної та вихідної логістики, що сприятиме покращенню якості роботи підприємства.

Логістичне забезпечення ТОВ "Спортмастер" має стати однією з конкурентних переваг підприємства, оскільки переважна частина ретейлерів, представлених на ринку України на нинішньому етапі, концентрують увагу переважно на асортиментній політиці, яка має на меті або забезпечення покупців товарами за мінімальним цінами, або включенням до асортименту тієї продукції, яка відсутня у підприємств-конкурентів.

Вдосконалення логістичного забезпечення ТОВ "Спортмастер" у жодному разі не виключає поступового вдосконалення асортиментної політики, навпаки, як зазначалося, виступає передумовою для забезпечення максимальної ефективності таких дій. Зокрема, оптимізація логістичної системи з одного боку сприятиме зменшенню вартості продукції для кінцевого покупця, а з іншого – підготує підґрунтя для розширення асортименту товарів класу люкс, оскільки для того, щоб залучити до магазину більш заможних клієнтів необхідно істотно покращити якість обслуговування.

Зважаючи на те, що одним з резервів вдосконалення логістичного аутсорсингу ТОВ "Спортмастер" є вихідна логістика, для забезпечення максимального ефекту для підприємства необхідною є також активна маркетингова підтримка нововведень.

Зокрема, доцільним є розміщення інформації про перехід до сегменту онлайн-торгівлі у офлайн-магазинах, а також використання Інтернет-реклами для залучення нових клієнтів. Окремим напрямком має стати продаж продукції через Інстаграм.

Також у якості інструменту стимулювання попиту на нові послуги доцільно використовувати надання знижок на перше замовлення в Інтернет-магазині, а також на замовлення доставки продукції, закупленої в магазині. Реалізація таких заходів дозволить досліджуваному підприємству популяризувати нововведення, що має сприяти зростанню числа клієнтів та покращенню фінансових результатів ТОВ "Спортмастер".

Таким чином, резерви вдосконалення логістичного забезпечення ТОВ "Спортмастер" знаходяться у сфері вхідної та вихідної логістики, а також процесах управління запасами у межах торговельної мережі (рис. 2.1).

Рис. 3.1. Резерви вдосконалення логістичного забезпечення ТОВ «Спортмастер»

Джерело: складено автором

Вдосконалення логістичного забезпечення створює для підприємства можливість для підвищення рівня адаптивності і гнучкості, таким чином ТОВ «Спортмастер» доцільно активно впроваджувати нововведення, які дозволять максимізувати зазначені позитивні моменти. Нам здається, що фокусування зусиль саме на розвитку логістичних процесів дозволить підприємству конкурентних переваг, які забезпечать їх стратегічно вигідні позиції на ринку у довгостроковій перспективі.

Відзначимо, що на наш погляд, попри те, що нами було виділено напрямки, у яких мають реалізуватися нововведення, все ж зміни на підприємстві мають відбуватися системно. Важливо, щоб не відбувалося перенавантаження нововведеннями однієї сфери при неувазі до інших. Крім того, критерієм впровадження нововведень має стати ефективність – за кожним із напрямів компанія має встановити для себе орієнтири, досягнення яких вказуватиме на те, що нововведення здійснюються відповідно до плану.

У теорії, як ми зазначили, впровадження запропонованих нами змін, має стати передумовою зростання ефективності імпорتنих операцій компанії, таким чином за умови, якщо результативність операцій закупівлі товарів за кордоном почне знижуватися – це стане сигналом для компанії стосовно того, що стратегія, яка була нами запропонована, потребує змін.

Для набуття конкурентних переваг ТОВ «Спортмастер» необхідно істотно трансформувати існуючі підходи до логістики, з огляду на що надані нами рекомендації виходять за межі тих функцій, які традиційно відносять до цієї сфери. Завданням логістики є не просто доставка продукції від виробника до підприємства, а згодом – до споживача. Її мета полягає у синхронізації усіх потоків, які мають місце на підприємстві – інформаційних, фінансових, товарних. У таких умовах завданням компанії, які надаватиме ТОВ «Спортмастер» послуги логістичного аутсорсингу буде пошук шляхів оптимізації витрат підприємства в усіх сферах, на які може впливати логістика. На наш погляд, реалізація заходів, націлених на використання зазначених резервів, сприятиме покращенню взаємодії ТОВ «Спортмастер» з клієнтами, підвищенню рівня задоволення їх потреб та якості їх обслуговування.

2.2. Розробка комплексу заходів з підвищення ефективності логістичного аутсорсингу підприємства

ТОВ «Спортмастер», як зазначалося, сьогодні знаходиться на стадії зміни підходів до здійснення господарської діяльності, що як і у випадку більшості підприємств України було обумовлено пандемією коронавірусу. Тим не менш, у попередньому параграфі було обґрунтовано, що у сфері логістичного забезпечення досліджуване підприємство має резерви, використання яких сприятиме посиленню позицій торговельної мережі на ринку, а також підвищенню ефективності її міжнародної діяльності.

Розглядаючи заходи, які необхідно впровадити ТОВ «Спортмастер» для реалізації окреслених нами резервів, зазначимо, що більшість із них вимагає пошуку нових партнерів, спроможних надавати підприємству ті послуги, які максимально відповідають їх потребам.

Одним з резервів, що було виділено у попередньому параграфі, є транспортне забезпечення переміщення продукції між розподільчими центрами та окремими магазинами мережі, а також магазинами і замовниками.

Окрім цього, значним резервом вдосконалення діяльності ТОВ «Спортмастер» є вихідна логістика. Його існування пов'язане з підвищенням попиту на послуги Інтернет-магазину, формат діяльності якого на наш погляд потребує вдосконалення.

Ще одним вектором вдосконалення діяльності підприємства у контексті його переходу в онлайн є робота по системі передзамовлень. Сьогодні в Україні така практика не є поширеною, проте вона має ряд переваг для підприємства і за умови створення логістичним аутсорсером підприємства функціональної системи онлайн торгівлі вона може ефективно вписатися у його бізнес-модель.

Впровадження системи передзамовлень надає низку переваг як власне підприємству торгівлі, так і його споживачам. ТОВ «Спортмастер», обираючи товари для закупівлі, зазвичай працює «всліпу», довіряючи смакам своїх стилістів. Відповідно на прилавок магазину потрапляють не повні колекції, а окремі їх елементи. Для значної кількості товарів така система працює

ефективно, втім для фірмового спортивного одягу, особливо якщо мова йде про капсульні колекції та колаборації, доцільним є розуміння смаків і потреб клієнтів для забезпечення оптимальної відповідності пропозиції їх попиту.

Пропонуємо ТОВ «Спортмастер» на етапі отримання від постачальників каталогів за погодженням з ними розміщувати ці товари на складі з опцією «передзамовлення». За такого варіанту клієнти підприємства отримають гарантовану можливість придбати необхідну їм модель, а сама компанія отримає додаткові кошти на фінансування імпорту, а також розуміння попиту споживачів.

Аутсорсинговій компанії доведеться докласти зусиль для оперативного реагування на запити клієнтів та надання актуальних звітів стосовно того, на які товарні позиції існує попит, а також формування замовлень клієнтів. Проте зазначена пропозиція справить значний вплив на ефективність діяльності підприємства.

Ще одним важливим напрямком підвищення ефективності логістичного аутсорсингу, який доцільно впровадити у перспективі, є використання штучного інтелекту у процесі роботи з клієнтами та координації вихідної логістики. Ця пропозиція може бути реалізована досліджуваним підприємством у перспективі, коли будуть впроваджені та ефективно функціонуватимуть інші сформовані нами ідеї. Окрім того вірогідно, що до того часу такі технології стануть більш доступними. Втім вважаємо, що штучний інтелект - це передумова майбутньої оптимізації логістичних витрат, тому уже сьогодні підприємству необхідно вивчати це питання, залучаючи до цього у тому числі аутсорсингову компанію.

Роботизація та штучний інтелект – це ті інструменти, які дозволяють істотно скоротити витрати підприємства за умови, якщо клієнт діє за одним з декількох завчасно сформованих алгоритмів (що справджується у 95% випадків). Використання сучасних технологій дозволяє підприємствам істотно скоротити їх витрати на ту частину персоналу, що розглядає роботу на підприємстві як тимчасову. Водночас управління такими технологіями вимагає залучення фахівців у сфері ІТ, спроможних контролювати усі процеси та забезпечувати їх безперебійність.

Окрім цього, ще одним важливим елементом вдосконалення логістичної складової діяльності підприємства є забезпечення високого рівня кібербезпеки. Мова йде зокрема про те, що усі системи компанії мають працювати постійно, без збоїв (щоб уникнути ситуації, коли клієнт оплатив покупку, а система не зафіксувала операцію, або ж коли клієнту було відправлено інше замовлення тощо). Реалізація заходів у сфері кіберзахисту є як окремим напрямком вдосконалення логістичної діяльності компанії, так і передумовою впровадження штучного інтелекту.

Узагальнюючи викладене, завданнями у сфері вдосконалення онлайн-торгівлі підприємства є:

- вибір при здійсненні замовлення через Інтернет реального магазину, у якому здійснюється замовлення – ця пропозиція дозволить зменшити час формування замовлення;
- збільшення частоти оновлення інформації про запаси до одного разу на годину – ця пропозиція сприятиме зменшенню вірогідності ситуації, коли після здійснення замовлення буде виявлено, що обрані товари відсутні;
- можливість перегляду інформації про наявність аналогічної продукції в інших магазинах регіону в автоматичному режимі – ця пропозиція направлена на пошук магазину, у якому покупець зможе придбати одночасно усі необхідні йому товари;
- можливість комбінування замовлення з різних магазинів регіону за умови збільшення вартості та терміну доставки – пропозиція націлена на надання покупцю можливості отримати в одному замовленні усіх необхідних товарів;
- створення систем трекінгу замовлення – пропозиція, націлена на підвищення рівня контролю покупцем за процесом доставки замовлення;
- введення опції комбінування засобів платежу – пропозиція націлена на залучення клієнтів з різними фінансовими можливостями;
- створення опції персоналізації замовлення – пропозиція, спрямована на надання можливості покупцям використовувати продукцію, придбану у ТОВ «Спортмастер» в якості подарунку;

- перехід до системи передзамовлень;
- використання штучного інтелекту у процесі обслуговування клієнтів (рис 2.2).

Рис. 2.2. Напрями вдосконалення Інтернет-магазину ТОВ «Спортмастер» за умови об'єднання функції ІТ та логістичного супроводу

Джерело: складено автором

Паралельно зі зміною формату роботи Інтернет-магазину доцільно також надати споживачам послугу доставки обраних у магазині товарів у певний час - така логістична опція може бути цікавою для тих клієнтів, які випадково зайшли

до магазину, придбали товари, проте потім мають плани, які не дозволяють носити товар з собою.

Окремо доцільно розглянути заходи, які необхідно реалізувати з метою популяризації Інтернет-магазину серед клієнтів. До них зокрема належать: надання знижок на перше замовлення, проведення акцій в Інтернет-магазині, (табл. 2.1).

Таблиця 2.1.

**Інструменти маркетингової підтримки процесу вдосконалення
вихідної логістики ТОВ «Спортмастер»**

Інструмент маркетингової підтримки	Сутність	Очікуваний результат
Надання знижки на перше замовлення	Надання знижки 5% на суму покупки за умови реєстрації в особистому кабінеті Інтернет-магазину	Збільшення кількості клієнтів, які будуть використовувати новий канал купівлі продукції
Проведення акцій в Інтернет-магазині	Надання знижок на окремі товари за умови їх купівлі в Інтернет-магазині (може використовувати за узгодженням з постачальником для нових брендів)	Збільшення кількості клієнтів Інтернет-магазину та стимулювання збуту тих товарів, які не характеризуються значним попитом/нових товарів
Купівля IT-інструменту, який дозволяє обрати коректний розмір після введення своїх параметрів	Можливість автоматизації вибору розміру продукції різних виробників на основі параметрів клієнта	Збільшення кількості онлайн-замовлень серед тих, хто сумнівається у тому, чи підійде товар чи ні

Джерело: складено автором

Попри те, що маркетингова підтримка не належить безпосередньо до завдань у сфері логістичного аутсорсингу, відзначимо, що для підприємства надзвичайно важливо, щоб логістична складова його діяльності була ефективною. Впровадження усіх нововведень, які були нами запропоновані, вимагатиме від підприємства витрат, і, відповідно, для забезпечення їх окупності клієнтів торговельної мережі необхідно проінформувати про наявні у них можливості онлайн-покупок.

На наш погляд, впровадження наданих рекомендацій дозволить в значній

мірі покращити якість роботи ТОВ «Спортмастер», істотно покращити ефективність логістичного аутсорсингу, а також посилити позитивний вплив процесу оптимізації логістичних витрат на результати зовнішньоекономічної діяльності підприємства.

Вважаємо, що логістичне забезпечення є основою для ефективної діяльності торговельних підприємств, оскільки координація товаропотоків визначає економічні результати. Логістична компанія має забезпечити можливість швидкого перерозподілу продукції між різними магазинами, залежно від того, який попит існує на кожен із них в конкретному з них, а також виконати замовлення Інтернет-магазину, що можливо лише за умови централізованого управління усіма потоками.

При цьому завданням логістичної системи є забезпечення можливостей адаптації номенклатури запропонованих товарів до вимог споживачів за умови зміни чи неврахування тих чи інших факторів. Саме на досягнення такої гнучкості спрямовані надані нами рекомендації щодо вдосконалення використання ТОВ «Спортмастер» формату логістичного аутсорсингу.

На наш погляд, укладаючи новий договір з аутсорсером (а він буде необхідний, зважаючи на істотне розширення тих функцій, які виконуватиме логістична компанія), ТОВ «Спортмастер» має говорити не лише про аутсорсинг як такий, а певним чином про аутстафінг керівників проекту. Для реалізації усіх наданих нами пропозицій важливою буде участь представників аутсорсингової компанії у всіх нарадах, які стосуватимуться процесів імпорту, маркетингу або збуту продукції, оскільки аутсорсер матиме відношення до усіх зазначених процесів. Аутсорсингова компанія за нового підходу надаватиме ТОВ «Спортмастер» інформацію, на основі якої будуть прийматися рішення стосовно подальшого розвитку того чи іншого елемента її діяльності.

Для забезпечення максимальної ефективності співпраці ТОВ «Спортмастер» з логістичною компанією, керівництво досліджуваного підприємства має визначитися з відповідями на такі питання: яких результатів ми хочемо досягти за рік, три роки, п'ять років; які заходи для цього необхідно

реалізувати, хто має бути залучений у цей процес; яка функція у цьому процесі логістичної компанії.

Після того, як відповідне бачення матиме менеджмент ТОВ «Спортмастер», для логістичного підприємства мають бути чітко сформовані завдання. З іншого боку важливо, щоб логістичне підприємство, бажаючи отримати нового клієнта, не обіцяло те, чого воно не зможе виконати. Для цього усі вимоги ТОВ «Спортмастер» мають бути ретельно обговорені всередині підприємства, після чого ТОВ «Спортмастер» матиме чітку інформацію стосовно того, які заходи аутсорсер може виконати, які строки для кожного з них, які є альтернативи тим заходам, які реалізувати неможливо.

Як свідчить практика, усі запропоновані нами заходи активно використовуються як окремими компаніями в Україні, так і іноземними підприємствами торгівлі. Таким чином технічна можливість для їх реалізації існує.

Окремим важливим елементом логістичного аутсорсингу ТОВ «Спортмастер» є надання необхідної підприємству аналітики – фахівці аутсорсингової компанії повинні мати достатньо навиків для того, щоб не лише отримувати статистику відвідування сайту, але і групувати її, робити попередні висновки і у такому вигляді надавати клієнтам. На основі даних аутсорсера компанія зможе приймати рішення про асортимент, доцільність активізації або зменшення рекламної активності, необхідність прискорення темпів імпорту тощо. Окрім того, підприємство на щоденній основі має отримувати фінансову інформацію від аутсорсера для виявлення того, наскільки ефективним є той чи інший інструмент, який використовується компанією.

2.3. Прогнозна оцінка запропонованих заходів

У попередньому параграфі роботи нами було зазначено, що для забезпечення ефективності логістичного аутсорсингу керівництву підприємства необхідно розуміти, яким воно бачить компанію у перспективі. Водночас нами під час написання роботи було запропоновано ряд вдосконалень діяльності

компанії, які корелюють з нашим баченням перспектив підприємства. Таким чином на першому етапі доцільно спрогнозувати, яким буде вплив запропонованих заходів на позиції компанії за кілька років.

Вірогідно, що уже починаючи з 2022 року на підприємстві істотно зросте рівень логістичних витрат. Завдання, які ставляться перед аутсорсинговою компанією, значно ускладнюються, що вимагає як істотного збільшення учасників команди, яка працює над проектом, так і їх кваліфікації. Натомість уповільниться зростання адміністративних видатків компанії, оскільки в умовах збільшення функцій, які передаються логістичній компанії, зникне потреба у нових працівниках на складах компанії.

У 2022 році відбудуться також певні зрушення у діяльності підприємства, які будуть стосуватися споживачів. Очікуємо, що вірогідність впровадження карантинних обмежень у комплексі з активізацією маркетингу онлайн-платформи ТОВ «Спортмастер» призведуть до істотного зростання у цьому сегменті. Втім не можна очікувати, що компанія зможе швидко впровадити такі пропозиції як оплата різними засобами платежі, формування змішаних замовлень тощо, оскільки вони вимагатимуть формування нових ІТ алгоритмів, їх тестування, і виконуватимуться уже аутсорсинговою компанією після укладання з нею нового договору.

Таким чином, у 2022 році можна очікувати на те, що ефективність логістичного аутсорсингу внаслідок зростання витрат та відсутності адекватного збільшення обсягів доходів знизиться, втім матиме місце певне покращення якості послуг для споживачів.

Найбільш активними для досліджуваного підприємства стануть 2023 – 2024 рр., на які має припасти реалізація усіх кардинальних нововведень, які були нами обґрунтовані. Мова йде у першу чергу про вдосконалення якості вихідної логістики для забезпечення максимальної зручності для покупця. Усі наші пропозиції були націлені на те, щоб перетворити досліджуване підприємство на таке, що може максимально задовольнити потреби клієнта. Необхідно терміново придбати спортивний костюм – за відповідним тарифом за годину після

замовлення онлайн він буде доставлений за вказаною адресою; немає можливості оплатити усю суму замовлення одразу – на сайті оплачується частина, а решту кур'єр отримує готівкою під час передачі товару покупцю; немає часу на магазин – кур'єр привезе обраний на сайті перелік речей для примірки і клієнт зможе обрати ті, які йому найбільше підходять тощо: на наш погляд, для отримання реальних конкурентних переваг вихідна логістика торговельного підприємства має бути саме такою. Для компаній, масштаби діяльності яких є такими, як ТОВ «Спортмастер» сформувати і підтримувати функціонування такої системи досить складно, втім за умови наближення підприємства до такого формату роботи його конкурентоздатність істотно зросте.

У наступні 2 роки компанія також має забезпечити системи отримання і опрацювання інформації від аутсорсингової компанії, що сприятиме істотному покращенню системи прийняття управлінських рішень на підприємстві з огляду на підвищення рівня їх обґрунтованості. Це також матиме вплив на зростання ефективності імпорتنих операцій, оскільки компанія закуповуватиме переважно ті товари, які користуються найбільшим попитом, а також зможе розпочати переговори про придбання тієї продукції, яка потенційно користуватиметься попитом на вітчизняному ринку, проте на ньому досі не представлена.

Оптимізація інформаційних потоків вимагатиме певного часу: якщо на початковому етапі доцільним буде надання профільним фахівцям підприємства усіх даних, які можна буде отримати від аналізу поведінки споживачів в Інтернет-магазині, то поступово стане зрозумілим, яка інформація корисна, а яка ні, яка потрібна на щоденній основі, а яку можна надавати раз на тиждень чи раз на місяць. Втім очевидним є те, що впровадження наданих нами рекомендацій призведе до кардинальних змін у системі імпорту, а також у роботі з клієнтами, і у кінцевому результаті призведе до пришвидшення ділової активності компанії.

Говорячи про обслуговування клієнтів, вірогідно, що протягом наступних років більшість підприємств торгівлі будуть сфокусовані на покращенні свого сервісу і, зокрема, у Інтернет-просторі, оскільки поточна ситуація з пандемією вказує на те, що вірогідність подальших обмежень роботи офлайн-магазинів

навіть попри триваючу вакцинацію є досить високою. Таким чином важливим елементом забезпечення комфорту клієнтів буде безперебійна робота онлайн-платформ, у тому числі з використанням сучасних систем кіберзахисту та штучного інтелекту.

Вважаємо, що роботизація процесів та залучення до роботи зі споживачами штучного інтелекту стане можливою для ТОВ «Спортмастер» лише у 2025 – 2026 рр., оскільки для якісної роботи цих сервісів підприємству необхідно напрацювати алгоритми, які дозволять програмам обслуговувати клієнтів не гірше за живих людей. Окрім цього усі послуги, які ми запропонували, на останньому етапі трансформації мають ефективно працювати, оскільки реагувати на кризові ситуації штучний інтелект не зможе.

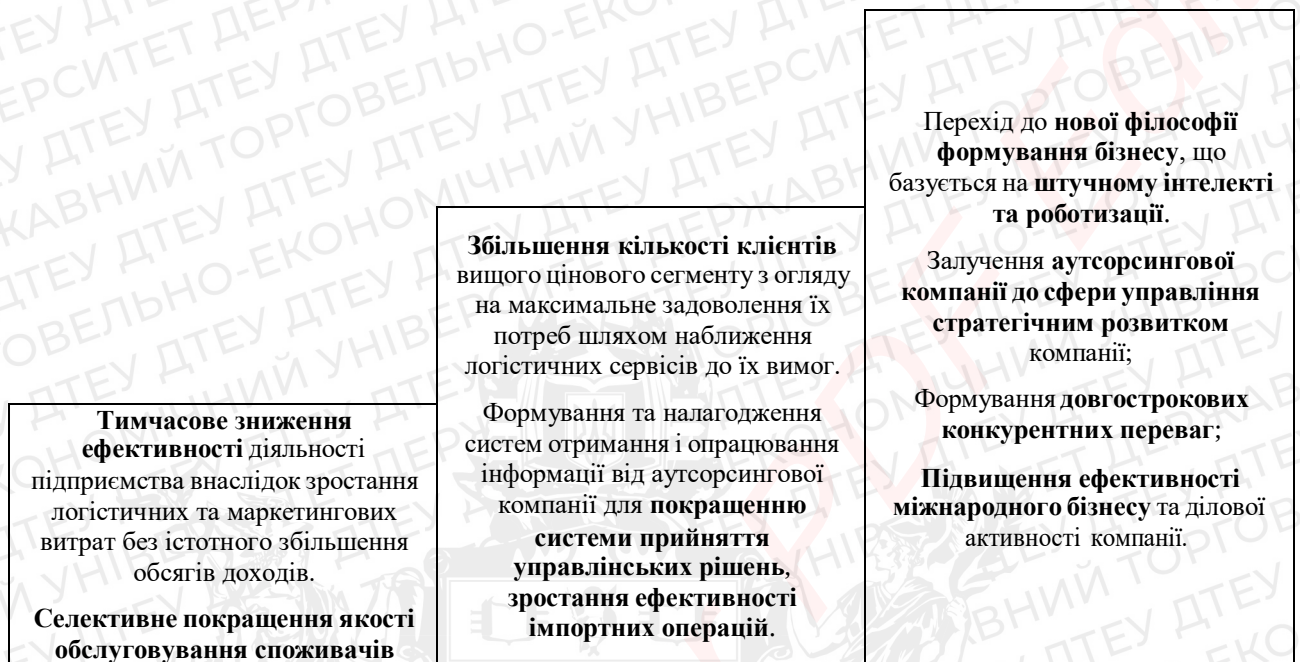
Необхідно відзначити, що у процесі впровадження наданих нами рекомендацій ТОВ «Спортмастер» необхідно залишатися гнучким і продовжувати вивчати тенденції розвитку ринку. Частину інформації компанія буде безперечно отримувати від аутсорсингового підприємства, втім є тенденції, які пов'язані не з поведінкою споживачів конкретного товару (а саме такі інформацію даватиме досліджуваному підприємству моніторинг поведінки відвідувачів сайту), а з розвитком світового господарства у цілому. Важливо, що впровадження запропонованих нами нововведень не створило у компанії ілюзію того, що вона повністю контролює ситуацію – підприємство має підлаштовуватися під динаміку глобальних ринків, адаптуючи при цьому у тому числі власну логістичну систему. Узагальнення очікуваних результатів впровадження наданих нами рекомендацій представлено на рис. 3.2.

Нами також було здійснено розрахунки прогнозних фінансових результатів підприємства як за умови, що протягом наступних років доходи і витрати компанії будуть змінюватися так, як у середньому за останні 5 років, так і у випадку впровадження наданих нами рекомендацій. Проведені розрахунки вказують на те, що у цілому у період 2016 – 2020 рр. чистий дохід ТОВ «Спортмастер» та собівартість продукції, яку пропонує клієнтам підприємство, зростали на 1% на рік, у той час як інші операційні доходи (отримані у тому числі від вихідної логістики) збільшувалися у середньому на 29% щороку.

2022 рік

2023 – 2024 рр.

2025 +

Рис. 3.2. Очікувані результати впровадження наданих пропозицій щодо підвищення ефективності логістичного аутсорсингу ТОВ «Спортмастер»

Джерело: складено автором

Адміністративні видатки росли у середньому на 13% на рік, збутові – на 7%, тоді як інші операційні витрати (включно з логістичними) зростали у середньому на 31%. Як наслідок, фінансовий результат від операційної діяльності мав тенденцію до зменшення.

Позитивний вплив на фінансові результати досліджуваного підприємства мало щорічне зростання на 55% інших фінансових доходів, натомість інші доходи мали тенденцію до зменшення на 2% на рік. Фінансові витрати збільшувалися у середньому на 37% при зменшенні інших видатків на 13%. У цілому, на такі результати розрахунків істотно вплинули фінансові результати ТОВ «Спортмастер» у 2020 році, позначеному пандемією коронавірусу, проте, з огляду на те, що ще деякий час нестабільність економіки зберігатиметься, тенденції цього року були нами також взяті до уваги під час розрахунків.

За умови збереження існуючих тенденцій можна очікувати, що обсяги

доходів підприємства матимуть тенденцію до зростання, водночас з огляду на значне збільшення операційних витрат компанія у 2024 році може отримати збитки у обсязі 31,1 млн. грн (табл. 3.2).

Таблиця 3.2.

**Прогнози фінансових результатів ТОВ «Спортмастер» у 2021 – 2024 рр.,
тис. грн.**

Показник	Факт	Прогноз				Абсолютне відхилення			
	2020	2021	2022	2023	2024	2022/ 2021	2023/ 2022	2024/ 2023	2024/ 2020
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	1864752	2193881	2217578	2241532	2265744	23698	23954	24212	400992
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	1040240	1223842	1237425	1251159	1265046	13583	13734	13886	224806
Валовий прибуток/збиток	824512	970038	980153	990372	1000698	10114	10220	10326	176186
Інші операційні доходи	5699	6705	8625	11096	14274	1920	2470	3178	8575
Адміністративні витрати	32417	38139	43000	48481	54661	4862	5481	6180	22244
Витрати на збут	455164	535500	575145	617725	663457	39645	42580	45732	208293
Інші операційні витрати	58807	69186	90777	119105	156274	21591	28328	37169	97467
Фінансовий результат від операційної діяльності	283823	333918	279856	216156	140579	-54062	-63699	-75577	-143244
Інші фінансові доходи	11472	13497	20880	32301	49969	7383	11421	17668	38497
Інші доходи	1216	1431	1401	1371	1342	-30	-29	-29	126
Фінансові витрати	73386	86339	118130	161627	221140	31791	43497	59513	147754
Інші витрати	1955	2300	2131	1975	1830	-169	-156	-145	-125
Фінансовий результат до оподаткування:	221170	260207	181874	86226	-31080	-78332	-95649	-117306	-252250
Витрати (дохід) з податку на прибуток	39932	46837	32737	15521	0	-14100	-17217	-15521	-39932
Чистий фінансовий результат	181238	213369	149137	70705	-31080	-64232	-78432	-101785	-212318

Джерело: розрахунки автора

У той самий час, за умови впровадження наданих нами рекомендацій у 2022 році очікуємо на зростання інших операційних витрат 50%, а також витрат на збут на 5%. Також очікуємо уповільнення зростання адміністративних витрат на 5%. При цьому вважаємо, що компанія не зможе у перший рік реалізації пропозицій отримати додаткові доходи, таким чином, порівняно з базовим варіантом, обсяг її прибутку зменшиться. У той самий час у 2023 – 2024 рр. прогнозуємо зростання чистого доходу на 20% та 30% відповідно при збільшенні собівартості на 10% та 15%. Таке зростання діяльності навіть при подальшому зростанні збутових витрат (на 10 та 15% відповідно) та інших операційних витрат

(ще на 50% щороку) дозволить компанії нарощувати прибутки і отримати у 2024 році 259, 4 млн. грн., що більше за показники 2020 – 2021 рр. (табл. 3.3).

Таблиця 3.3.

Прогнози фінансових результатів ТОВ «Спортмастер» у 2021 – 2024 рр. за умови впровадження наданих пропозицій, тис. грн.

Показник	Факт	Прогноз				Абсолютне відхилення			
	2020	2021	2022	2023	2024	2022/ 2021	2023/ 2022	2024/ 2023	2024/ 2020
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	1864752	2193881	2217578	2689838	3534561	-634467	472260	844723	1669809
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	1040240	1223842	1237425	1376275	1600283	13583	138850	224007	560043
Валовий прибуток/збиток	824512	970038	980153	1313563	1934278	10114	333410	620715	1109766
Інші операційні доходи	5699	6705	8625	11096	14274	1920	2470	3178	8575
Адміністративні витрати	32417	38139	40850	46057	51928	2712	5207	5871	19511
Витрати на збут	455164	535500	603902	713472	881237	68402	109570	167765	426073
Інші операційні витрати	58807	69186	136166	267987	527425	66979	131822	259438	468618
Фінансовий результат від операційної діяльності	283823	333918	207860	297141	487961	-126058	89282	190820	204138
Інші фінансові доходи	11472	13497	20880	32301	49969	7383	11421	17668	38497
Інші доходи	1216	1431	1401	1371	1342	-30	-29	-29	126
Фінансові витрати	73386	86339	118130	161627	221140	31791	43497	59513	147754
Інші витрати	1955	2300	2131	1975	1830	-169	-156	-145	-125
Фінансовий результат до оподаткування:	221170	260207	109879	167211	316302	-150328	57333	149091	95132
Витрати (дохід) з податку на прибуток	39932	46837	19778	30098	56934	-27059	10320	26836	17002
Чистий фінансовий результат	181238	213369	90100	137113	259368	-123269	47013	122254	78130

Джерело: розрахунки автора

Таким чином, здійснені нами розрахунки вказують на те, що і з позиції економічної ефективності, і у контексті забезпечення конкурентоспроможності підприємства реалізація наданих нами пропозицій є доцільною. На наш погляд, ТОВ «Спортмастер» необхідно зосередитися на своїй основній діяльності – пошуку шляхів забезпечення споживачів на ринку найкращими товарами. Водночас функцію логістичного забезпечення передати третій стороні, чітко визначивши для неї горизонти роботи та очікувані результати.

Висновки до розділу 2.

Наразі резерви вдосконалення логістичної складової підприємства пов'язані у першу чергу з вихідною логістикою, оскільки забезпечення потреб споживачів набуває виключного значення для торговельних підприємств. Водночас вдосконалення вихідної логістики дасть досліджуваному підприємству можливість підвищити ефективність міжнародної економічної діяльності. Завданнями у сфері вдосконалення онлайн-торгівлі підприємства є: вибір при здійсненні замовлення через Інтернет реального магазину, у якому здійснюється замовлення – ця пропозиція дозволить зменшити час формування замовлення, збільшення частоти оновлення інформації про запаси до одного разу на годину – ця пропозиція сприятиме зменшенню вірогідності ситуації, коли після здійснення замовлення буде виявлено, що обрані товари відсутні, можливість перегляду інформації про наявність аналогічної продукції в інших магазинах регіону в автоматичному режимі – ця пропозиція направлена на пошук магазину, у якому покупець зможе придбати одночасно усі необхідні йому товари, можливість комбінування замовлення з різних магазинів регіону за умови збільшення вартості та терміну доставки – пропозиція націлена на надання покупцю можливості отримати в одному замовленні усіх необхідних товарів, створення систем трекінгу замовлення – пропозиція, націлена на підвищення рівня контролю покупцем за процесом доставки замовлення, введення опції комбінування засобів платежу – пропозиція націлена на залучення клієнтів з різними фінансовими можливостями, створення опції персоналізації замовлення – пропозиція, спрямована на надання можливості покупцям використовувати продукцію, придбану у ТОВ «Спортмастер» в якості подарунку, перехід до системи передзамовлень, використання штучного інтелекту у процесі обслуговування клієнтів.

Окремим важливим елементом логістичного аутсорсингу ТОВ «Спортмастер» є надання необхідної підприємству аналітики – фахівці аутсорсингової компанії повинні мати достатньо навиків для того, щоб не лише отримувати статистику відвідування сайту, але і групувати її, робити попередні

висновки і у такому вигляді надавати клієнтам. На основі даних аутсорсера компанія зможе приймати рішення про асортимент, доцільність активізації або зменшення рекламної активності, необхідність прискорення темпів імпорту тощо.

За умови впровадження наданих нами рекомендацій у 2022 році очікуємо на тимчасове зниження ефективності діяльності підприємства внаслідок зростання логістичних та маркетингових витрат без істотного збільшення обсягів доходів, а також елективне покращення якості обслуговування споживачів. У 2023 – 2024 рр. відбудеться збільшення кількості клієнтів вищого цінового сегменту з огляду на максимальне задоволення їх потреб шляхом наближення логістичних сервісів до їх вимог. Формування та налагодження систем отримання і опрацювання інформації від аутсорсингової компанії сприятиме покращенню системи прийняття управлінських рішень, а також зростанню ефективності імпортних операцій. У подальшому, за умови дотримання запропонованої стратегії, відбудеться перехід ТОВ «Спортмастер» до нової філософії формування бізнесу, що базується на штучному інтелекті та роботизації. Матиме місце залучення аутсорсингової компанії до сфери управління стратегічним розвитком компанії та формування довгострокових конкурентних переваг, що у результаті призведе до підвищення ефективності міжнародного бізнесу та ділової активності компанії.

За умови збереження існуючих тенденцій можна очікувати, що обсяги доходів підприємства матимуть тенденцію до зростання, водночас з огляду на значне збільшення операційних витрат компанія у 2024 році може отримати збитки у обсязі 31,1 млн. грн. У той самий час у 2023 – 2024 рр. прогнозуємо зростання чистого доходу, яке дозволить компанії нарощувати прибутки і отримати у 2024 році 259, 4 млн. грн., що більше за показники 2020 – 2021 рр.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

ТОВ «Спортмастер» є фінансово стійким прибутковим підприємством, основною проблемою якого є погіршення фінансових результатів в умовах коронакризи. Окрім цього підприємству доцільно звернути увагу на стратегію розвитку, оскільки потреба у ресурсах для фінансування розширення мережі зростає швидше за фінансові результати компанії.

На нинішньому етапі реалізації імпортої продукції забезпечує підприємству майже половину усіх доходів, при чому у 2020 р. відбулося незначне зростання частки доходів від продажу іноземних товарів. Наразі 59,6% поставок у закупівельних цінах здійснюється із країн Азії, при чому частка цього регіону зросла з 55,29%, а у 2018 р. складала 60,4% всіх поставок. 20,3% імпорту походить з Північної Америки, 10,6% – зі Східної та Центральної Європи, 9,49% - з Західної Європи. Підприємство імпортує з-за кордону одяг та взуття для спорту та активного відпочинку, товари для дітей, тренажери, товари для спортивних ігор.

Здійснені розрахунки засвідчили, що нині імпорт ТОВ «Спортмастер» є досить ефективним, і жодного разу протягом досліджуваного періоду показник ефективності не був нижчим за 1,2. Здійснення імпортних операцій справляє безперечно позитивний вплив на діяльність ТОВ «Спортмастер», оскільки забезпечує підприємству можливість пропонувати споживачам різноманітну продукцію (за спрямування, ціною, якістю), що є передумовою ринкового успіху. Водночас підприємство має вигідні умови поставки продукції в Україні, що дозволяє йому утримувати середньоринкові ціни і при цьому забезпечувати достатньо високий рівень рентабельності.

Логістичний аутсорсинг ТОВ «Спортмастер» використовує з моменту заснування, коли підприємство мало єдиний магазин. Зі збільшенням обсяги діяльності компанія кілька разів обговорювала можливість переходу до забезпечення логістики власними силами, проте такий проект вимагав значних інвестицій, і його не було організовано.

Логістичний аутсорсинг використовується ТОВ «Спортмастер» для усіх напрямків логістики. Вхідна логістика пов'язана із доставкою товарів від виробника (або посередника) до складу логістичного підприємства, і потім – до магазинів компанії. Вихідна логістика являє собою процес доставки продукції від підприємства до споживача, і протягом останніх років відіграє усі більше значення у діяльності підприємств торгівлі. При укладанні нових угод представники логістичної компанії зазвичай беруть участь у переговорах та обговорюють з партнерами опції поставки: на розгляд керівництву ТОВ «Спортмастер» зазвичай пропонуються кілька варіантів на різних умовах, після чого компанія обирає для себе оптимальний.

Що стосується вихідної логістики, то сьогодні ТОВ «Спортмастер» здебільшого здійснює доставку продукції споживачам. Для підвищення конкурентного статусу ТОВ «Спортмастер», і особливо в умовах динамічного розвитку електронної комерції, пов'язаного у тому числі з пандемією, досліджуваному підприємству необхідно синхронізувати безпосередню доставку клієнтам обраної продукції, а також забезпечення зручних умов оплати як самих товарів, так і їх доставки, а також додаткових сервісів (обмін, понаднормове зберігання, доставка на подарунок).

Наразі резерви вдосконалення логістичної складової підприємства пов'язані у першу чергу з вихідною логістикою, оскільки забезпечення потреб споживачів набуває виключного значення для торговельних підприємств. Водночас вдосконалення вихідної логістики дасть досліджуваному підприємству можливість підвищити ефективність міжнародної економічної діяльності. Завданнями у сфері вдосконалення онлайн-торгівлі підприємства є: вибір при здійсненні замовлення через Інтернет реального магазину, у якому здійснюється замовлення – ця пропозиція дозволить зменшити час формування замовлення, збільшення частоти оновлення інформації про запаси до одного разу на годину – ця пропозиція сприятиме зменшенню вірогідності ситуації, коли після здійснення замовлення буде виявлено, що обрані товари відсутні, можливість перегляду інформації про наявність аналогічної продукції в інших магазинах

регіону в автоматичному режимі – ця пропозиція направлена на пошук магазину, у якому покупець зможе придбати одночасно усі необхідні йому товари, можливість комбінування замовлення з різних магазинів регіону за умови збільшення вартості та терміну доставки – пропозиція націлена на надання покупцю можливості отримати в одному замовленні усіх необхідних товарів, створення систем трекінгу замовлення – пропозиція, націлена на підвищення рівня контролю покупцем за процесом доставки замовлення, введення опції комбінування засобів платежу – пропозиція націлена на залучення клієнтів з різними фінансовими можливостями, створення опції персоналізації замовлення – пропозиція, спрямована на надання можливості покупцям використовувати продукцію, придбану у ТОВ «Спортмастер» в якості подарунку, перехід до системи передзамовлень, використання штучного інтелекту у процесі обслуговування клієнтів.

Окремим важливим елементом логістичного аутсорсингу ТОВ «Спортмастер» є надання необхідної підприємству аналітики – фахівці аутсорсингової компанії повинні мати достатньо навиків для того, щоб не лише отримувати статистику відвідування сайту, але і групувати її, робити попередні висновки і у такому вигляді надавати клієнтам. На основі даних аутсорсера компанія зможе приймати рішення про асортимент, доцільність активізації або зменшення рекламної активності, необхідність прискорення темпів імпорту тощо.

За умови впровадження наданих нами рекомендацій у 2022 році очікуємо на тимчасове зниження ефективності діяльності підприємства внаслідок зростання логістичних та маркетингових витрат без істотного збільшення обсягів доходів, а також елективне покращення якості обслуговування споживачів. У 2023 – 2024 рр. відбудеться збільшення кількості клієнтів вищого цінового сегменту з огляду на максимальне задоволення їх потреб шляхом наближення логістичних сервісів до їх вимог. Формування та налагодження систем отримання і опрацювання інформації від аутсорсингової компанії сприятиме покращенню системи прийняття управлінських рішень, а також зростанню ефективності

імпорتنих операцій. У подальшому, за умови дотримання запропонованої стратегії, відбудеться перехід ТОВ «Спортмастер» до нової філософії формування бізнесу, що базується на штучному інтелекті та роботизації. Матиме місце залучення аутсорсингової компанії до сфери управління стратегічним розвитком компанії та формування довгострокових конкурентних переваг, що у результаті призведе до підвищення ефективності міжнародного бізнесу та ділової активності компанії.

За умови збереження існуючих тенденцій можна очікувати, що обсяги доходів підприємства матимуть тенденцію до зростання, водночас з огляду на значне збільшення операційних витрат компанія у 2024 році може отримати збитки у обсязі 31,1 млн. грн. У той самий час у 2023 – 2024 рр. прогнозуємо зростання чистого доходу, яке дозволить компанії нарощувати прибутки і отримати у 2024 році 259, 4 млн. грн., що більше за показники 2020 – 2021 рр.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ачкасова Л. М. Модель управління матеріальними потоками в логістичних системах [Електронний ресурс] / Л. М. Ачкасова // Економіка транспортного комплексу. - 2021. - Вип. 37. - С. 36-48. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ektk_2021_37_5
2. Біловодська О. А. Дослідження сутності логістичного аутсорсингу як чинника ефективного функціонування вітчизняних підприємств / О. А. Біловодська, Д. А. Латунова // Бізнес Інформ. - 2014. - № 12. - С. 485-489. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2014_12_74
3. Вернюк Н. О. Інноваційні підходи до логістичного аутсорсингу як чинника глобальних конкурентних переваг [Електронний ресурс] / Н. О. Вернюк, І. М. Новак, Н. О. Петренко // Вісник Одеського національного університету. Серія : Економіка. - 2016. - Т. 21, Вип. 9. - С. 50-54. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vonu_econ_2016_21_9_12
4. Вернюк Н. О. Логістичний аутсорсинг як чинник глобальних конкурентних переваг [Електронний ресурс] / Н. О. Вернюк, І. М. Новак, О. О. Школьний // Актуальні проблеми економіки. - 2016. - № 7. - С. 184-193. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ape_2016_7_21
5. Водолажська Т. О. Логістична стратегія підприємства: сутність поняття [Електронний ресурс] / Т. О. Водолажська // Економіка транспортного комплексу. - 2021. - Вип. 37. - С. 48-60. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ektk_2021_37_6
6. Данилюк Т. Логістичний аутсорсинг в системі управління підприємством: доходи та витрати провайдерів [Електронний ресурс] / Т. Данилюк, Л. Ющишина, А. Мохнюк // Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. - 2019. - № 3. - С. 55-62. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/echcenu_2019_3_9
7. Догадайло Я. В. Діагностика економічної результативності логістичної діяльності організації [Електронний ресурс] / Я. В. Догадайло, О. П. Левченко, Ю. А. Бодра // Економіка транспортного комплексу. - 2021. - Вип. 37. - С. 76-94. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ektk_2021_37_8
8. Завгородній К. В. Становлення логістичного аутсорсингу як інструменту управління регіональними трансформаціями [Електронний ресурс] / К. В. Завгородній // Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер. : Економічні науки. - 2016. - Вип. 21(1). - С. 96-99. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkhdu_en_2016_21\(1\)_27](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkhdu_en_2016_21(1)_27)
9. Калач Г. М. Особливості логістичних процесів підприємств електронної комерції [Електронний ресурс] / Г. М. Калач, Н. В. Онищук // Економічний вісник. Серія : Фінанси, облік, оподаткування. - 2021. - Вип. 7. - С. 42-51. - Режим доступу:

http://nbuv.gov.ua/UJRN/ehsfat_2021_7_6

10. Концептуальні основи формування логістичної системи підприємства [електронний ресурс]. – режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5318>
11. Коровіна О. В. Аутсорсинг логістичної функції підприємства: стратегічний контекст [Електронний ресурс] / О. В. Коровіна, І. В. Шаповалова // Торгівля і ринок України. - 2019. - № 1. - С. 41-52. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tiru_2019_1_7
12. Кузьменко О. Ю. Вплив пандемії на розвиток логістики: досвід ЄС та проблематика в Україні [Електронний ресурс] / О. Ю. Кузьменко, В. С. Кузьменко, В. П. Кухтіна // Проблеми інноваційно-інвестиційного розвитку. - 2021. - № 25. - С. 90-99. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Piir_2021_25_12
13. Курбацька Л. М. Удосконалення логістичних систем для забезпечення принципів стійкого розвитку підприємства [Електронний ресурс] / Л. М. Курбацька, І. Г. Кадирус, О. А. Савенко, К. В. Нечипоренко // Агросвіт. - 2021. - № 7-8. - С. 60-66.
14. Кустріч Л. О. Логістика та інновації: концепція, стратегія управління та взаємодія [Електронний ресурс] / Л. О. Кустріч, М. О. Гоменюк // Бізнес Інформ. - 2021. - № 1. - С. 89-96.
15. Ляшок Н. Ю. Логістичний аутсорсинг як спосіб підвищення ефективності бізнесу [Електронний ресурс] / Н. Ю. Ляшок, А. В. Ганцура // Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер. : Економічні науки. - 2017. - Вип. 26(1). - С. 95-97. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkhdu_en_2017_26\(1\)_22](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkhdu_en_2017_26(1)_22)
16. Нікішина О. В. Теоретичний базис механізмів формування ефективної логістики товарних ринків [Електронний ресурс] / О. В. Нікішина // Економіка харчової промисловості. - 2021. - Т. 13, Вип. 1. - С. 12-23. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/echp_2021_13_1_3
17. Петренко О. І. Основні проблеми впровадження логістичного аутсорсингу на вітчизняних підприємствах [Електронний ресурс] / О. І. Петренко, В. В. Суско // Водний транспорт. - 2016. - Вип. 2. - С. 115-123. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vodt_2016_2_19
18. Соколов М. О. Аутсорсинг логістичних функцій як механізм забезпечення ефективної діяльності підприємств [Електронний ресурс] / М. О. Соколов, Я. В. Колодка // Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія : Економіка і менеджмент. - 2016. - Вип. 1. - С. 90-93. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vsna_ekon_2016_1_21
19. Телішевська О. Б. Логістичний аутсорсинг як шлях оптимізування витрат логістичних бізнес-процесів [Електронний ресурс] / О. Б. Телішевська, В. В. Овчарук, Р. З. Будинський // Причорноморські економічні студії. - 2017. - Вип. 22. - С. 120-123. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bses_2017_22_28
20. Халахур Ю. Л. Аутсорсинг як інструмент успішної логістики підприємства [Електронний

- ресурс] / Ю. Л. Халахур // Держава та регіони. Серія : Економіка та підприємництво. - 2020. - № 2. - С. 165-169. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/drep_2020_2_30
21. Харсун Л. Корпоративна соціальна відповідальність логістичного бізнесу [Електронний ресурс] / Л. Харсун // Вісник Київського національного торговельно-економічного університету. - 2021. - № 4. - С. 56-67.
  22. П'ятницька Г. Т. Моделювання результативного управління логістичними процесами підприємства торгівлі [Електронний ресурс] / Г. Т. П'ятницька, М. Б. Шевчун // Бізнес Інформ. - 2021. - № 7. - С. 234-241.
  23. Герасимова Л. М. Логістика та підвищення конкурентоспроможності підприємства [Електронний ресурс] / Л. М. Герасимова, О. А. Зеленіна // Економіка. Фінанси. Право. - 2021. - № 6(2). - С. 14-20.
  24. Пітель Н. Я. Концепція логістичного забезпечення зовнішньоторговельних зв'язків [Електронний ресурс] / Н. Я. Пітель // Бізнес-навігатор. - 2020. - Вип. 1. - С. 43-48. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bnav_2020_1_9
  25. Гоменюк М. О. Розвиток системи логістичного обслуговування на засадах клієнтоорієнтованості [Електронний ресурс] / М. О. Гоменюк // Економіка та держава. - 2020. - № 4. - С. 182-186.
  26. Гринчак Н. А. Статистичні аспекти обчислення та застосування індексу ефективності логістики [Електронний ресурс] / Н. А. Гринчак // Економіка та держава. - 2020. - № 3. - С. 138-143.
  27. Фоміченко І. П. Смарт-логістика: концептуальні засади та перспективи розвитку в Україні [Електронний ресурс] / І. П. Фоміченко, С. О. Баркова // Економічний вісник Донбасу. - 2020. - № 1. - С. 63-71. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecvd_2020_1_12
  28. Павлова В. А. Інноваційність в логістичних процесах торговельних підприємств [Електронний ресурс] / В. А. Павлова, В. М. Орлова, А. А. Сімаганов // Європейський вектор економічного розвитку. - 2020. - № 1. - С. 129-140. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ever_2020_1_13
  29. Третяк В. П. Сучасна практика управління закупівельною логістикою на підприємстві [Електронний ресурс] / В. П. Третяк, Ю. О. Гармаш // Бізнес Інформ. - 2020. - № 4. - С. 200-205. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2020_4_25
  30. Percentage of 3PL users who outsource logistics services as of 2020, ranked by the most frequently outsourced services [електронний ресурс]. – режим доступу: <https://www.statista.com/statistics/660142/transportation-and-logistics-most-outsourced-services/>
  31. Third-party logistics market size in 2019, by region [електронний ресурс]. – режим доступу: <https://www.statista.com/statistics/254875/third-party-logistics-revenue-size-by-region/>